

JAARRAPPORT 2020

Bij WWF beschermen we de natuur voor een betere levenskwaliteit op aarde. Elke dag opnieuw zet WWF zich samen met vele partners en lokale gemeenschappen in om te strijden tegen de bedreigingen voor onze ecosystemen en om oplossingen te vinden voor deze grote uitdagingen.

Want zonder veerkrachtige ecosystemen heeft de planeet aarde, onze thuis, niet de capaciteit om een bloeiende natuur, voldoende zoet water, zuivere lucht, uitgestrekte wouden, een gezonde oceaan en voedsel te bieden aan onze huidige en alle komende generaties.

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	3
DE ONVERWACHTE WENDING VAN 2020	4
HET ANTWOORD VAN WWF	6
ONZE PROJECTEN IN 2020	8
BOSSEN	11
BELEIDSWERK	
GROENE HART VAN EUROPA	
CONGOBEKKEN	
AFRIKAANSE GROTE MERENGEBIED	
MEKONGREGIO	
DE GUYANA'S	
AMAZONEGEBIED & CHOCÓ DARIÉN-WOUD	
WILDE SOORTEN	23
BELEIDSWERK	
MEKONGREGIO	
BELGIË	
MIOMBO-BOSSAVANNE	
KLIMAAT	33
BELEIDSWERK	
VOEDING & LANDBOUW	37
BELEIDSWERK	
OCEAAN	41
BELEIDSWERK	
TOGETHER POSSIBLE!	47
2020 IN CIJFERS	58

Alle rechten voorbehouden aan WWF. Het Pandalogo en de afkorting 'WWF' zijn handelsmerken van het World Wide Fund for Nature. Overname van teksten is toegestaan mits bronvermelding.

Redactie

Morgane Albert, Lisa Bentes, Ioana Betieanu, Roseline C. Beudels-Jamar de Bolsée, Esther Favre-Felix, Alain Flabat, Antoine Lebrun, Thibault Ledecq, Aurélien Lurquin, Sofie Luyten, Wendy Schats, Anka Stenten. • Vertaling: Nicolas Chartier. • Coördinatie: Wendy Schats.

Vormgeving www.inextremis.be.

Druk CO₂-neutraal gedrukt door zwartopwit.be op offset recycled 140 gr.

Coverfoto © Brent Stirton / Getty Images / WWF.

V.U. Antoine Lebrun, E. Jacquainlaan 90, 1000 Brussel.

VOORWOORD

‘Het aantal bosbranden dat sinds april 2020 wereldwijd is gemeld, is met 13% gestegen ten opzichte van het jaar voordien.’

ANTOINE LEBRUN
ALGEMEEN DIRECTEUR
VAN WWF-BELGIË

‘Gezonde en goed beschermde ecosystemen kunnen een zeer sterke barrière vormen tegen de verspreiding van ziekteverwekkers.’

ROSELINE C. BEUDELS-JAMAR DE BOLSÉE
VOORZITSTER VAN HET BESTUURSORGaan
VAN WWF-BELGIË

2019 was een bijzonder zwaar jaar voor de meest waardevolle wouden en ecosystemen wereldwijd. Meer dan drie miljard dieren werden getroffen door de verwoestende bosbranden in Australië. Een deel van het Amazonewoud werd aan een hels tempo in de as gelegd ... En het tij lijkt nog niet te keren: het aantal bosbranden dat sinds april 2020 wereldwijd is gemeld, is met 13% gestegen ten opzichte van het jaar voordien. De oorzaken voor deze ongebreidelde vernietiging moeten we in de eerste plaats bij de mens zoeken. Enerzijds is er de ontbossing om plaats te maken voor intensieve landbouw, anderzijds de klimaatverandering die leidt tot drogere en warmere zomers die de verspreiding van de branden bevorderen.

Er is nog tijd om deze evolutie tegen te gaan: met de Europese campagne ‘Together4Forests’ zijn WWF en zijn partners vastberaden om tegen december 2021 de ontbossing, die mogelijk wordt veroorzaakt door de enorme import in de Europese Unie, een halt toe te roepen. Ondanks de pandemie werken onze teams op het terrein ook onvermoeibaar verder om de meest waardevolle natuurgebieden te beschermen. Want de oplossingen bevinden zich vaak in de natuur. Bossen vormen niet alleen een natuurlijke koolstofopslag, ze worden ook steeds vaker erkend om hun rol als ‘antivirus’. Het verband tussen pandemie en verlies aan biodiversiteit is duidelijk. Gezonde en goed beschermde ecosystemen kunnen een zeer sterke barrière vormen tegen de verspreiding van ziekteverwekkers. Zorg dragen voor de natuur betekent dus ook zorg dragen voor onszelf.

2020 had een ‘superjaar’ moeten zijn voor de biodiversiteit, maar meerdere belangrijke afspraken werden verplaatst omwille van de COVID-19-pandemie. Nochtans dringt de tijd ... Wat we nu nodig hebben, is een nieuw pact voor de natuur en de mensheid: een duidelijke handleiding die het intrinsieke verband erkent tussen de gezondheid van de natuur, het welzijn van de mens en de toekomst van onze planeet. De resultaten van ons laatste ‘Living Planet Report’ hebben aangetoond dat de grootte van de populaties zoogdieren, vogels, vissen, amfibieën en reptielen een catastrofale achteruitgang van 68% kennen sinds 1970. Bij ons geeft de eerste Belgische editie van datzelfde rapport een stabilisatie aan in het laatste decennium. Maar de Belgische biodiversiteit heeft een sterke afname gekend voor 1990. We moeten vandaag krachtiger optreden om de trend echt te keren.

Met het oog op deze bijzonder dringende uitdagingen, zijn we vastberaden om onze inspanningen te verdubbelen in 2021, bv. om een sterke wetgeving te bekomen die de waardevolle bossen op onze planeet eindelijk beschermt. We kunnen onze trouwe schenkers nooit genoeg danken voor hun steun aan onze projecten op het terrein of hier in België, waar we strijden voor een beleid dat de urgentie van de milieuproblematieken waar we mee geconfronteerd worden, ernstig neemt. Samen met u aan onze zijde is alles mogelijk!

DE ONVERWACHTE WENDING VAN 2020

Verwoestende bosbranden. Een wereldwijde pandemie. Een afname van tweederde van de populaties wilde dieren in minder dan 50 jaar. Dit bracht en leerde 2020 ons. Een duidelijk teken van de verbroken relatie tussen mens en natuur.

2020 zou het jaar van de laatste kans worden. Het jaar waarin de uitvoering van het Akkoord van Parijs van start zou gaan, en waarin het volgende wereldcongres voor natuurbehoud van de 'International Union for the Conservation of Nature' zou plaatsvinden – een belangrijke mijlpaal voor de 15de COP van de Conventie inzake Biologische Diversiteit die ook in 2020 zou gehouden worden. En ook het jaar waarin een aantal van de subdoelstellingen van de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen zouden worden herzien.

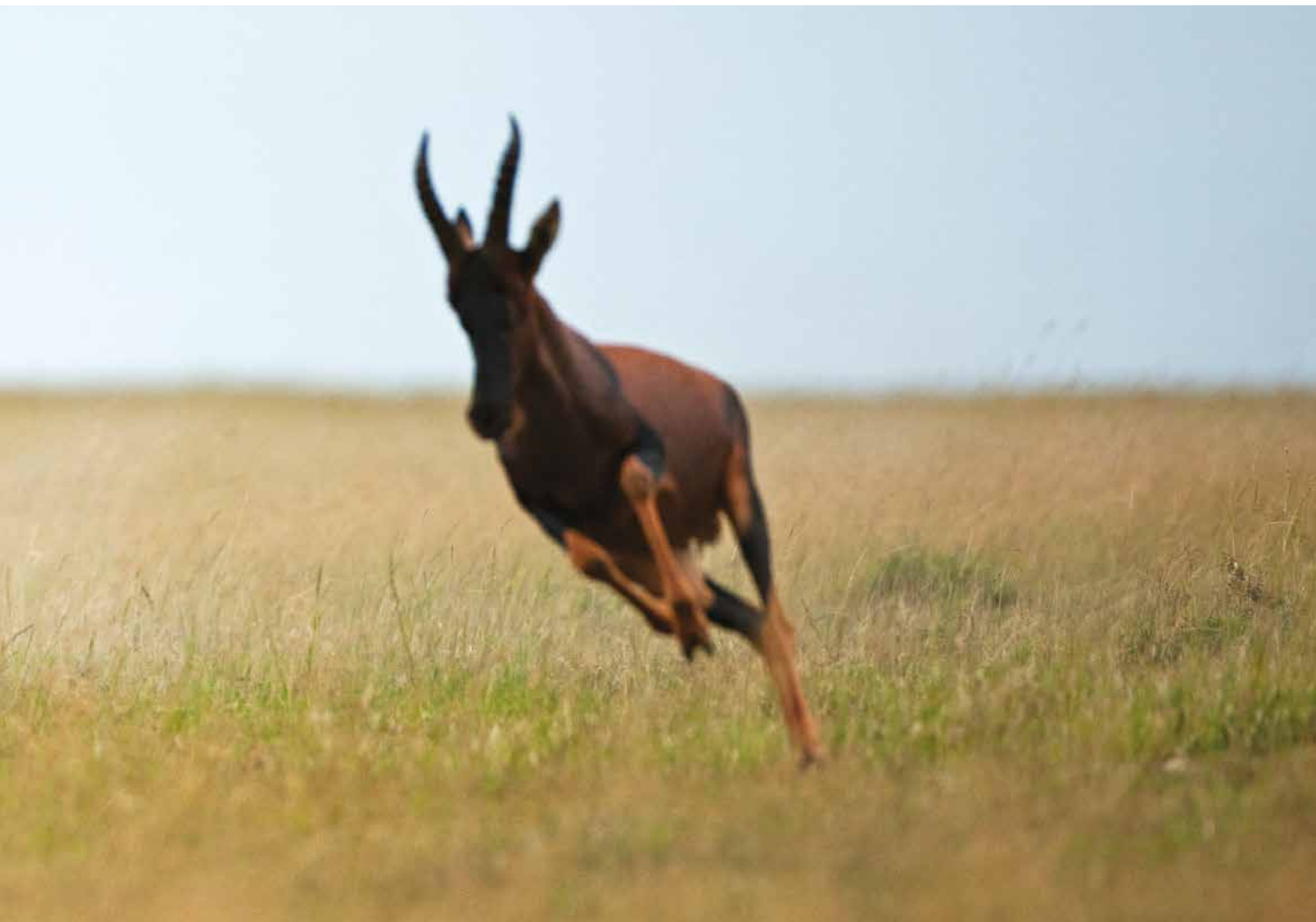
'Zouden', want door de **uitbraak van COVID-19** werden al deze belangrijke internationale afspraken uitgesteld naar 2021. De uitdaging wordt er bovendien niet makkelijker op. Want naast een klimaat- en biodiversiteitscrisis, kregen we er een gezondheidscrisis – die uitmondde in een sociaaleconomische crisis – bovenop. Deze nieuwe realiteit dreigde bovendien alle aandacht op te slorpen.

Het is belangrijk stil te staan bij de oorzaken van de pandemie. COVID-19 is geen alleenstaand geval: elk jaar duiken er zo'n drie tot vier nieuwe zoönosen op (ziekten die overgedragen

worden van gewervelde dieren op mensen). **Niet-duurzame voedselsystemen die de grootschalige conversie van natuurlijke gebieden tot landbouwgrond stimuleren enerzijds, en de illegale en risicovolle handel en consumptie van wilde dieren** anderzijds, verhogen de blootstelling van mensen aan ziekteverwekkers bij dieren. Laat dat nu net ook oorzaken zijn die bijdragen aan het **biodiversiteitsverlies** en de **klimaatverandering**.¹

De editie 2020 van het '**Living Planet Report**', dat elke twee jaar door WWF wordt uitgegeven, toont aan dat het aanpakken van de biodiversiteitscrisis niet kan worden uitgesteld: tussen 1970 en 2016 is de grootte van de populaties gewervelde dieren wereldwijd gemiddeld met 68% achteruitgegaan. En ook de klimaatcrisis laat zich wereldwijd steeds tastbaarder voelen: langere en warmere hittegolven, langdurige droogtes die gevolgd worden door hevige regenbuien met risico op overstromingen. **De toenemende vernieling van de natuur door de mens heeft niet alleen catastrofale gevolgen voor populaties in het wild, maar ook voor de menselijke gezondheid en alle aspecten van ons leven.**

We kunnen – en moeten – het tij keren. De wil is er, niet alleen bij WWF, maar ook bij een groeiend aantal staatschefs. Ook de oplossingen bestaan: **WWF wil tegen 2030:**

- ten minste 30% land en zee beschermen en herstellen;
- de illegale handel in soorten bannen en overexploitatie beperken;
- ontbossing en degradatie van gebieden een halt toeroepen;
- de belangrijkste rivieren vrij laten stromen;
- duurzaam beheerde visserijen verdubbelen;
- de negatieve effecten van ons voedingssysteem halveren;
- broeikasgassen met 40% reduceren.

Ook al is de relatie tussen mens en natuur verbroken, toch zoeken we in tijden van nood – denk maar aan de afzonderingsperiodes – spontaan en massaal de weldaden van de natuur terug op. De COVID-19-crisis heeft ook de kracht getoond van mensen wereldwijd om **ingrijpende gedragsveranderingen** te aanvaarden en te omarmen. We moeten dit momentum aangrijpen, niet alleen om het risico op toekomstige pandemieën te verminderen, maar ook om de natuurlijke ecosystemen te beschermen, en te bouwen aan een natuurpositieve, koolstofneutrale, duurzame en rechtvaardige samenleving opdat de gezondheid en het welzijn van huidige en toekomstige generaties niet in gevaar komt.

¹ COVID-19: *Urgent Call to Protect People and Nature*. Published in June 2020 by WWF – World Wide Fund For Nature (Formerly World Wildlife Fund), Gland, Switzerland.

ONZE GROOTSTE VERWEZENLIJINGEN

Natuur in België: afwerken van het allereerste ‘Living Planet Report – Natuur in België’ (p. 6-7).

Bossen: zo’n 12 000 Belgen steunden ons fonds voor noodhulp tijdens de bosbranden in Australië (p. 20; 48-49).

Wilde soorten: het ‘Wolf Fencing Team’ hielp meer dan 70 veehouders met advies en technische bijstand om hun afsluiting wolfbestendig te maken (p. 26-27).

Klimaat: de federale en Waalse overheid gaan het engagement aan om fossiele brandstofsubsidies versneld terug te schroeven, een eis van WWF (p. 34).

Voeding & Landbouw: via het Europese project ‘Eat4Change’ zet WWF de komende vier jaar in op een meer duurzame voedselconsumptie en -productie in België (p. 38).

Oceaan: n.a.v. onze Noordzeecampagne werden in het Marien Ruimtelijk Plan 2020-2026 drie van de zes eisen van WWF opgenomen (p. 42).

HET ANTWOORD VAN WWF

In het voorjaar van 2020 zou de allereerste editie van het 'Living Planet Report – Natuur in België' gepubliceerd worden. Maar ook hier stak de uitbraak van COVID-19 stokken in de wielen. We pasten ons aan aan de heersende realiteit en richtten onze energie op het blootleggen van het verband tussen biodiversiteit en gezondheid. Want hoe moet het nu verder?

© ANDY ROUSE / NATUREPL.COM

De wereldwijde biodiversiteit gaat aan een alarmerend tempo achteruit. Maar **hoe evolueert de biodiversiteit in België?** Het Belgisch Biodiversiteitsplatform, het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Natagora, Natuurpunt en WWF bundelden de krachten met meer dan twintig universitaire deskundigen, openbare instellingen en natuurbeschermingsorganisaties uit de drie regio's en op het federale niveau. Een ongeziene samenwerking van organisaties en experts met een wetenschappelijke achtergrond en ervaring op het terrein zorgde bijna twee jaar later voor een wetenschappelijk onderbouwd rapport, een uniek referentiewerk voor de natuur in België.

In dit rapport wordt voor het eerst een 'Living Planet Index' voor België berekend. Die index is een maatstaf voor de evolutie van de biodiversiteit in ons land. De resultaten zouden in mei wereldkundig gemaakt worden. Wederom 'zouden', want op de voorziene datum was het nog niet mogelijk, noch wenselijk, om een evenement met publiek te organiseren. De voorstelling van het rapport werd dus uitgesteld naar een latere datum.¹

De COVID-19-pandemie legt het **verband tussen de vernieling van de natuur, de klimaatverandering, onze geglobaliseerde manier van leven en de opkomst en verspreiding van epidemieën** pijnlijk bloot. Door ontbossing en illegale handel in wilde dieren komt de mens gemakkelijker in aanraking met ziekteverwekkers zoals SARS-CoV-2 (zie pagina's 4-5). Wereldwijd trok WWF aan de alarmbel. De beleidsmedewerkers van WWF-België wezen erop dat **ook België een rol kan spelen bij het beperken van gezondheidsrisico's door de illegale handel in en consumptie van wilde diersoorten aan te pakken**. Een recente studie, uitgevoerd in opdracht van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, schatte dat maandelijks 4,6 ton 'bushmeat' ons land binnenkomt via de luchthaven van Zaventem, gewoon in de bagage van passagiers. Een gerelateerde studie vond sporen van mogelijk schadelijke zoönotische bacteriën en ook van het Afrikaanse varkenspestvirus in in beslag genomen vlees. Documentaires van de VRT en de RTBF (najaar 2018) en aanbevelingen van deskundigen die werden geformuleerd na de conferentie 'One World One Health' (december 2019), hebben de debatten op politiek en maatschappelijk niveau aangewakkerd. Ze leidden echter nog niet tot een toename van acties met een duidelijk effect op het terrein.

WWF voerde de druk weer op en pleitte bij onze regeringen dan ook om:

1. **de illegale en risicovolle handel in wilde soorten kordater aan te pakken**, door de nodige investeringen (middelen, mensen en aangepaste vorming) te doen in politie-, douane- en justitiële diensten.

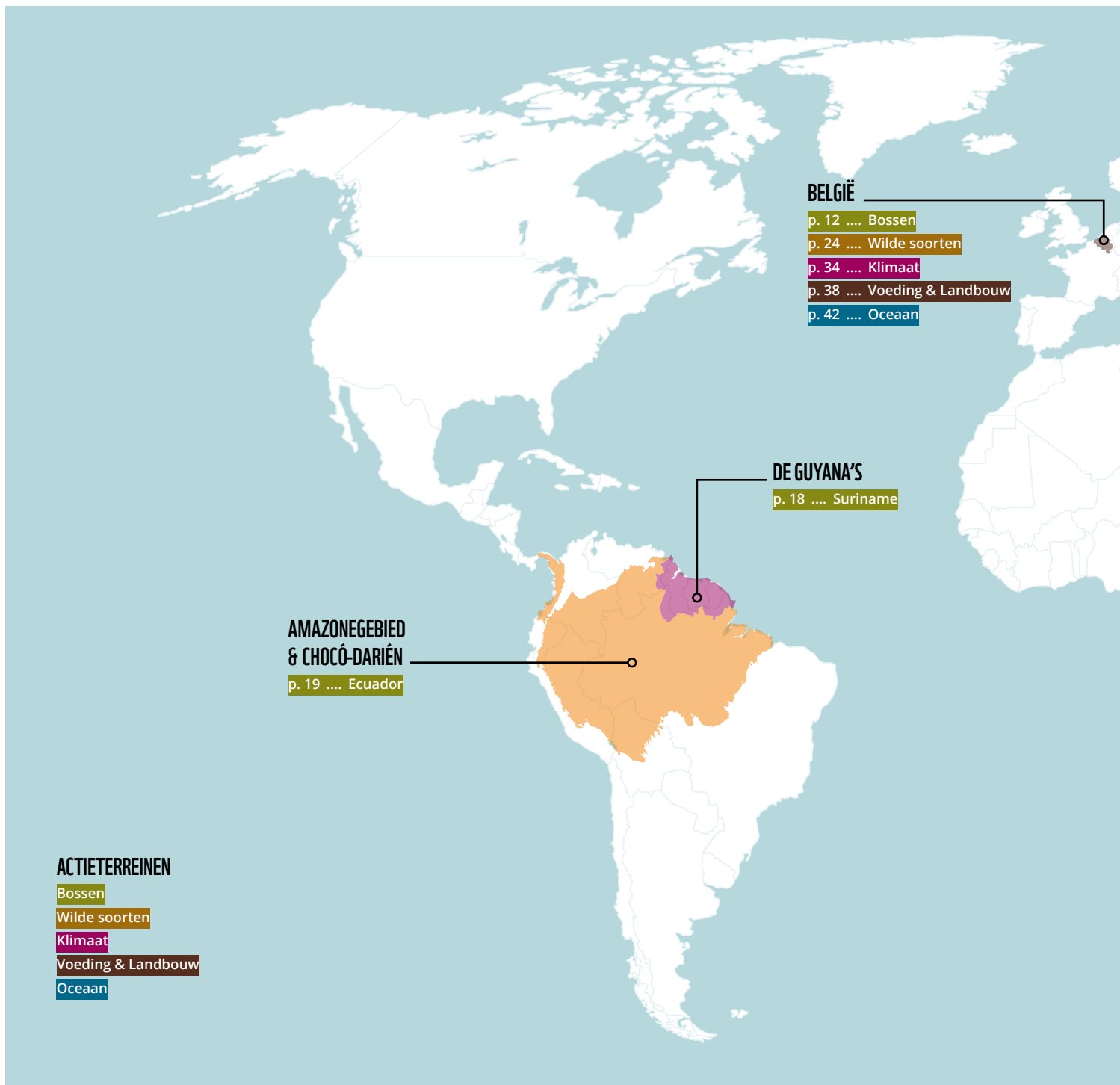
Maar dat alleen volstaat niet om toekomstige gezondheidsrisico's te beperken. We moeten ook de veerkracht van onze samenleving vergroten. De beleidsmedewerkers van WWF drongen er bij onze politieke besluitvormers dan ook op aan om van **natuur en biodiversiteit een centrale pijler te maken in het economische herstelbeleid** door:

2. **het verminderen van onze internationale voetafdruk op de biodiversiteit**. Weiger de import van goederen die hebben bijgedragen aan ontbossing en vernieling van natuurlijke ecosystemen;
3. **de bescherming en het herstel van gezonde natuur in eigen land**, met aandacht voor het verbinden van natuurlijke gebieden.

Een gezond economisch herstel in lijn met de Europese 'Green Deal' en het klimaatakkoord van Parijs is noodzakelijk. Dat kan door voldoende te investeren en overheidssteun te oriënteren naar een veerkrachtige, rechtvaardige en duurzame economie en samenleving die streven naar koolstofneutraliteit, circulariteit en het behoud van biodiversiteit. De natuur- en milieubeweging zat daarom samen met beleidsmakers om te pleiten voor voldoende aandacht voor natuur en klimaat in de herstelplannen. We blijven ons opstellen als een constructieve gesprekspartner in het debat rond dit herstelbeleid. Want het belang van gezonde ecosystemen met een rijke biodiversiteit voor onze gezondheid en ons welzijn was nooit duidelijker dan in 2020.

¹ U kan het 'Living Planet Report – Natuur in België' hier downloaden: lpr.wwf.be

BELGIË

p. 12 .... Bossen

p. 24 .... Wilde soorten

p. 34 .... Klimaat

p. 38 .... Voeding & Landbouw

p. 42 .... Oceaan

DE GUYANA'S

p. 18 .... Suriname

AMAZONEGEBIED & CHOCÓ-DARIÉN

p. 19 .... Ecuador

ACTIETERREINEN

Bossen

Wilde soorten

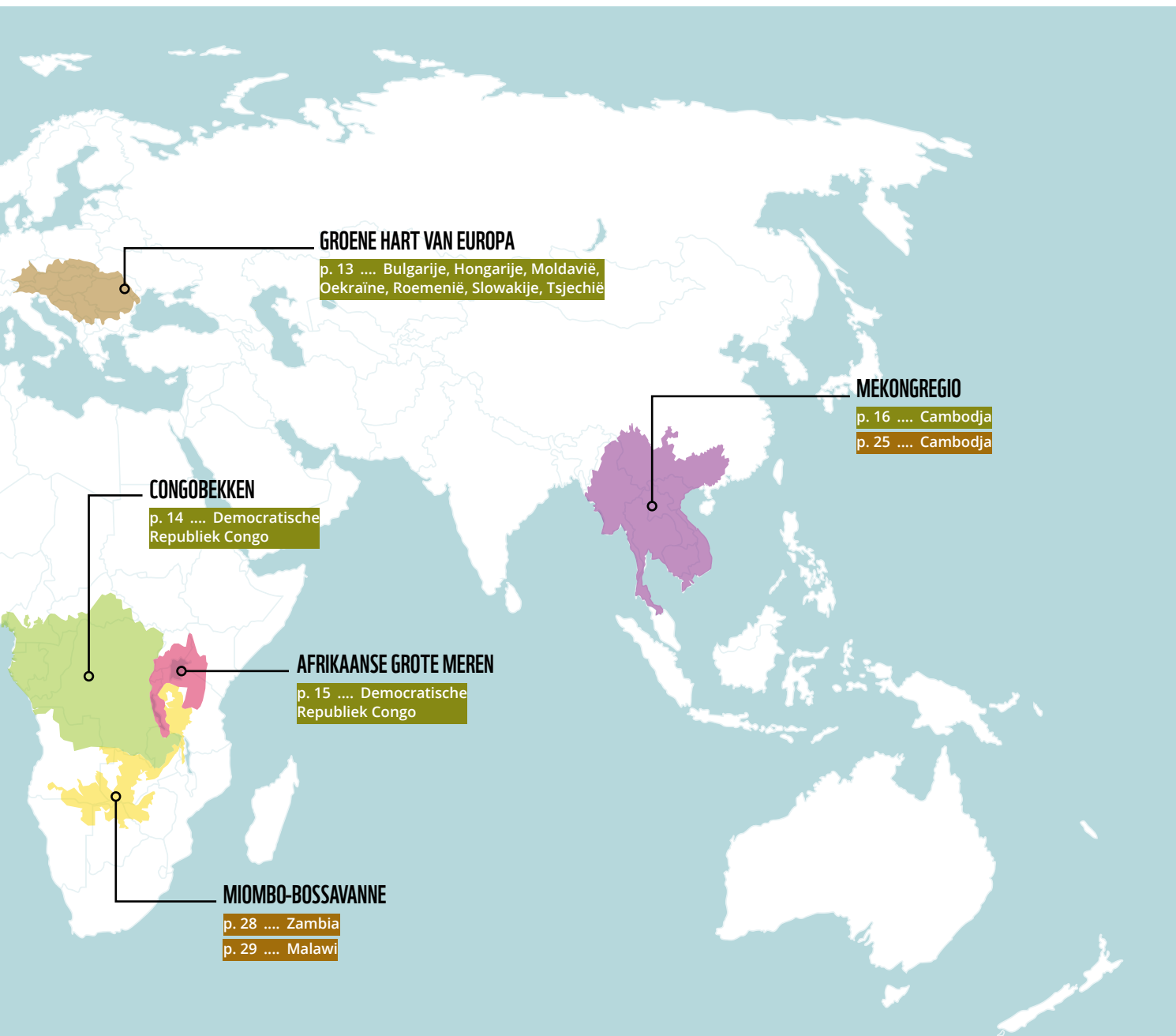
Klimaat

Voeding & Landbouw

Oceaan

ONZE PROJECTEN IN 2020

Alle internationale terreinprojecten van WWF-België worden uitgevoerd in de kritieke regio's die WWF International bepaald heeft op basis van wetenschappelijk onderzoek.

GROENE HART VAN EUROPA

p. 13 .... Bulgarije, Hongarije, Moldavië, Oekraïne, Roemenië, Slowakije, Tsjechië

MEKONGREGIO

p. 16 .... Cambodja

p. 25 .... Cambodja

CONGOBEKKEN

p. 14 .... Democratische Republiek Congo

AFRIKAANSE GROTE MEREN

p. 15 .... Democratische Republiek Congo

MIOMBO-BOSSAVANNE

p. 28 .... Zambia

p. 29 .... Malawi

DUURZAME ONTWIKKELINGSDOELSTELLINGEN

Bij al onze projecten (zie pagina's 10-45) vermelden we de 'Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen' of 'Sustainable Development Goals' (SDG's) waaraan ze bijdragen. In september 2015 werden deze doelstellingen formeel aangenomen door de algemene vergadering van de Verenigde Naties (Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling). De 17 SDG's moeten, tegen 2030, armoede en andere ontberingen beëindigen, de gezondheid en het onderwijs verbeteren, ongelijkheid verminderen en economische groei stimuleren. Tegelijkertijd moeten ze ook de klimaatverandering aanpakken en werken aan het behoud van onze oceaan en bossen. Ontwikkelingssamenwerking en duurzame ontwikkeling – zowel op economisch, sociaal als ecologisch vlak – gaan hand in hand. Bovendien moet de implementatie van de doelstellingen niet enkel gebeuren in het Zuiden, maar overal ter wereld. In 2020 zouden er nieuwe subdoelstellingen worden vastgelegd om het biodiversiteitsverlies tegen te gaan. Dit werd door de uitbraak van COVID-19 uitgesteld naar 2021.

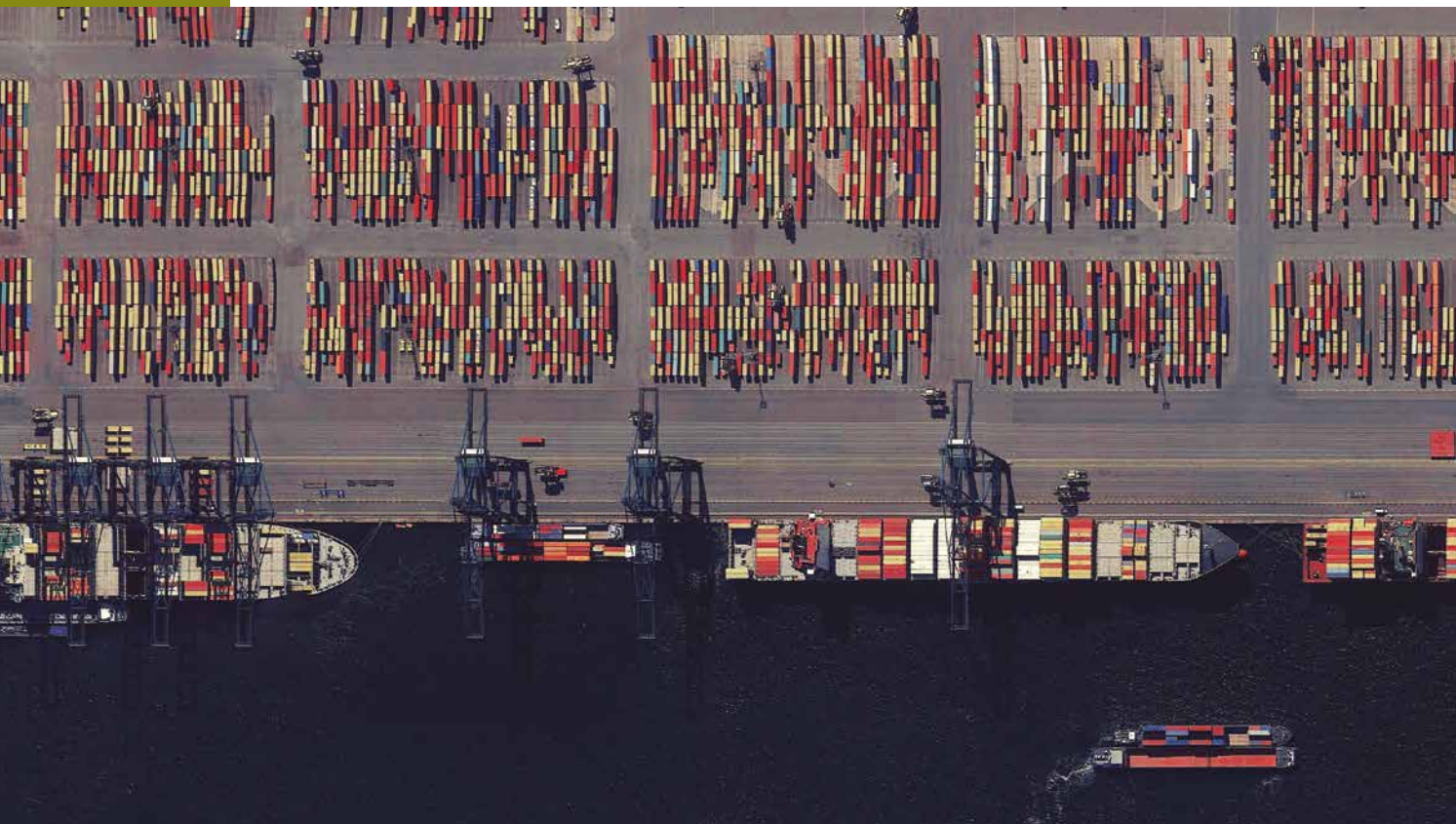

BOSSEN

Uitgestrekte en veerkrachtige boslandschappen zijn een kostbaar goed voor de biodiversiteit, het klimaat en de mens. Om de bossen te behouden, streeft WWF ernaar dat 50% van de bossen wereldwijd tegen 2030 effectief worden beschermd of beter worden beheerd, dat de ontbossing een halt wordt toegeroepen en dat 350 miljoen hectare bosareaal wordt hersteld. WWF-België draagt bij aan deze doelstellingen door te pleiten voor de import van producten waarvoor geen bossen werden gekapt of omgevormd tot landbouwgebied, en door zijn terreinprojecten die ontbossing tegengaan, bv. rond het Nationaal Park Virunga, in het Ecuadoraanse Amazonegebied en in de Mekongregio.

© PORT OF ANTWERP/BURAKYALCIN/SHUTTERSTOCK

Hout, soja, palmolie of cacao, mogelijk afkomstig uit recent ontboste gebieden, in transit via de haven van Antwerpen.

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 IS DE HOUTBEVOORRADING IN BELGIË AFKOMSTIG UIT LEGALE BRONNEN EN BESTAAT HET VOOR 70% UIT GECERTIFICEERD HOUT.

Partners ('EU Forest Crime Initiative') INTERPOL, Client Earth, TRAFFIC en andere WWF-kantoren

Duur 2018 - 2022

Het 'EU Forest Crime Initiative' wordt gefinancierd door de Europese Unie voor de periode 2019 - 2021.

Door de invoer van landbouw- en houtproducten, zijn de **Europese landen mee verantwoordelijk voor de vernietiging en degradatie van bossen aan de andere kant van de wereld.** Geen enkele wet verhindert Belgische en Europese bedrijven bijvoorbeeld om cacao te importeren uit een recent ontbost gebied in West-Afrika. Consumerende landen moeten hun verantwoordelijkheid opnemen en nagaan of de producten die ze aankopen werden geproduceerd met respect voor mens en natuur. Bovendien zijn consumenten zich nooit zo bewust geweest van het belang van de ecologische en klimaatuitdagingen (doelstelling Voeding & Landbouw – zie pagina 38). Door te zorgen voor een verantwoorde invoer kan België bijdragen tot het afremmen van de ontbossing en tot de ondersteuning van duurzaam bosbeheer. We zijn, naar aanleiding van ons rapport over geïmporteerde ontbossing gepubliceerd in maart 2019, dan ook blijven pleiten voor beperkende maatregelen om producten, mogelijk afkomstig uit recent ontboste gebieden, te weren uit de Europese markt, met name na de bosbranden in het Amazonewoud (zie pagina's 20, 48-49). Jammer genoeg heeft onze palmoliebarometer uitgewezen dat, buiten een aantal goede leerlingen, een groot aantal bedrijven waaronder ook 11 Belgische, hun engagementen rond palmolie niet nakomen. Deze studie versterkt ons pleidooi voor een nieuwe wet.

In de strijd tegen de illegale houthandel heeft WWF het **gebrek aan samenwerking tussen de overheden** geïdentificeerd als een belangrijk obstakel. Om deze samenwerking te verbeteren, hebben we in februari 2020 met onze partners een workshop georganiseerd die 30 Belgische professionals en actoren heeft samengebracht.

RESULTATEN IN 2020

- In zijn nieuwe Biodiversiteitsstrategie (mei 2020) heeft de Europese Commissie zich ertoe verbonden om een nieuw **wetsvoorstel** in te dienen tegen 2021 met als doel te **vermijden dat producten afkomstig uit ontboste en gedegradeerde gebieden op de Europese markt worden gebracht.** Dit is het resultaat van intensief beleidswerk van WWF en andere NGO's.
- Dankzij de workshop georganiseerd door WWF en zijn partners werden de **actoren die betrokken zijn bij de strijd tegen de illegale houthandel in België gesensibiliseerd voor de uitdagingen van die handel.** Ze zijn nu gemotiveerder om hier een antwoord op te bieden en staan in contact met andere Belgische actoren en personen van INTERPOL en de ngo's. Dit is een essentiële samenwerking om te komen tot een 100% legale houthandel.
- In september 2020 hebben de Federale Overheidsdiensten voor Leefmilieu en Buitenlandse Zaken aangekondigd dat ze werken aan een **Belgische strategie voor ontbossingsvrije toeleveringsketens**, een van de voornaamste eisen van WWF tijdens de verkiezingscampagne van 2019. WWF zal deze strategie en haar uitwerking van nabij opvolgen.

GROENE HART VAN EUROPA - BULGARIJE, HONGARIJE, MOLDAVIË, OEKRAÏNE, ROEMENIË, SLOWAKIJE, TSJECHIË

© DORU OPRISAN/WWF

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 ZIJN OUDE BOSSEN EN OERBOSSEN IN HET GROENE HART VAN EUROPA IN KAART GEBRACHT EN BESCHERMD.

Partner WWF-CEE (Centraal- en Oost-Europa)

Duur 01/07/17 - 30/06/23

Bijdrage 2020 € 250 000 (fondsen van giften aan WWF-België)

Geïnvesteerd / nog te investeren (K€)

803 750

Vooruitgang van de doelstelling (%)

62%

Dood hout is onontbeerlijk voor een levend bos: het betekent voedsel, een schuilplaats of zelfs een leefgebied voor soorten.

De Karpaten zijn een van de meest ongerepte bergketens in Europa. Ze herbergen gezonde populaties grote carnivoren zoals bruine beren, wolven en lynxen. Je vindt hier, op Rusland en Scandinavië na, de grootste **oude bossen**. Meer dan 80% van het totale bosgebied bestaat uit natuurlijke bossen. Ze leveren essentiële ecosystemediensten voor de samenleving. Door de bossen te beschermen, beschermen we ook onszelf.

Daarom identificeren we oude en oerbossen (geschatte totale oppervlakte: 365 000 ha), brengen we ze in kaart, en ijveren we ervoor dat ze de nodige bescherming krijgen. In **Oekraïne** behaalden we de eerste officiële erkenning en bescherming van geïdentificeerde en in kaart gebrachte oude bosgebieden. In **Slowakije** werd een dossier ingediend bij de regering voor de oprichting van het natuurreservaat 'Oude bossen van Slowakije'. Er werd een campagne opgestart en 30 000 burgers tekenden de petitie. In **Roemenië** hebben we zo'n 70 000 ha mogelijke oude bossen geëvalueerd. 23 000 ha oude bossen bevinden zich in verschillende stadia in het proces van officiële erkenning. De regering startte ook een procedure op om te onderzoeken of zo'n 40 000 ha mogelijke oude bosgebieden voldoen aan de criteria die zijn opgenomen in de nationale wetgeving. Indien wel, kunnen ze worden opgenomen in de nationale catalogus van oude en oerbossen. WWF en andere NGO's verleenden de nodige technische ondersteuning.

RESULTATEN IN 2020

- Van de **365 000 ha geïdentificeerde oude en oerbossen** werden er in 2020 **115 000 ha wettelijk beschermd**. In totaal is nu 225 000 ha beschermd, waarvan 109 000 ha in Bulgarije, 55 000 ha in Oekraïne, 54 000 ha in Roemenië en 7 000 ha in Slowakije.

© KARINE AIGNERWWF/US

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 MAAKT MINSTENS 30 000 HA BOS VAN DE PROVINCIE MAI-NDOMBE DEEL UIT VAN DOOR DE GEMEENSCHAPPEN BEHEERDE BOSCONCESSIES.*

* Als bijdrage aan het Tobatela Zamba-project en de doelstelling van WWF-DRC: tegen 2022 maakt minstens 1 miljoen ha bos (1%) in de DRC deel uit van door de gemeenschappen beheerde bosconcessies.

Partners WWF-DRC, Mbou Mon Tour (lokale NGO), BINCO (Biodiversity Inventory for Conservation)

Duur 01/01/17 - 31/12/21

Bijdrage 2020 € 396 744 (80% fondsen van de Belgische ontwikkelings samenwerking; 20% verdeeld over fondsen van giften aan WWF-België & fondsen van Wallonie-Bruxelles International (WBI))

Geïnvesteed / nog te investeren (K€)

1 271 576

Vooruitgang van de doelstelling (%)

100%

Zo'n 4 000 bonobo's leven in de bossen van de provincie Mai-Ndombe. De hoogste dichtheden vinden we in het WWF-projectgebied.

Het boswetboek van de Democratische Republiek Congo (DRC) voorziet in de toewijzing van **concessies voor gemeenschapsbossen** aan lokale gemeenschappen en inheemse volkeren. De concessies versterken hun landrechten en vormen een alternatief voor industriële houtkapconcessies of klassiek beschermde gebieden.

Vorig werkjaar zijn de overheden akkoord gegaan met de wettelijke bescherming van 8 bossen, gebruikt door 13 dorpen, onder het statuut 'gemeenschapsbos' (31 725 ha). WWF blijft er zich inzetten voor het **duurzame beheer van de bossen en wilde dieren door de gemeenschap**, en voor de **lokale socio-economische ontwikkeling**. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de **rol van vrouwen** in deze activiteiten en in de bestuursorganen:

- ondersteuning van beheercomités om hun bossen te controleren op illegale activiteiten;
- ontwikkeling van een module voor milieu-educatie;
- inventariseren van wilde dieren, met speciale aandacht voor bonobo's;
- voortzetting van gewinningsactiviteiten van twee groepen bonobo's;
- organisatie van vijf ecotoeristische reizen (27 bezoekers);
- identificatie van de prioritaire ontwikkelingsbehoefte van de gemeenschappen;
- ondersteuning van het traditionele spaar- en leenstelsel van dorpsbanken;
- capaciteitsopbouw voor vrouwen (functionele geletterdheid, ambachtelijke opleiding, bijenteelt, deelname aan lokale beheercomités ...).

RESULTATEN IN 2020

- Er werd een eenvoudig **beheerplan** voor de gemeenschapsbosconcessie van Maseke uitgewerkt in samenspraak met de lokale gemeenschap. Dit plan kan als model dienen voor andere gemeenschapsbossen. In dit plan is 37% van het grondgebied bestemd voor natuurbehoud (jacht verboden), 32% voor bescherming (jacht voor levensonderhoud toegestaan, houtkap verboden), 30% voor ambachtelijke productie (hout, brandhout), en minder dan 1% voor landbouw.
- Uit een inventarisatie blijkt dat +/- **4 000 bonobo's** leven in 7 173 km² bos in de provincie Mai-Ndombe. De hoogste dichtheden vinden we in het WWF-projectgebied.
- **Twee touroperators** overwegen om het **bonobo-ecotoerisme** in hun aanbod op te nemen en hebben prospectiereizen uitgevoerd. Twee bezoeken die gepland waren in 2020 zijn uitgesteld door de COVID-19-pandemie.
- 22 vrouwen en 34 mannen volgden een **ambachtopleiding**, 143 vrouwen volgden een **alfabetiseringscursus**.

© LEONORA BAUMAN/WWF

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 ZIJN ER 11 000 HA BOMEN AANGEPLANT EN IS ER 21 600 TON DUURZAME HOUTSKOOL GEPRODUCEERD IN DE DRC.*

* Als bijdrage aan de doelstelling van WWF-DRC: om ontbossing te voorkomen, wordt tegen 2022 10% van de houtskool in prioritaire landschappen op een duurzame manier geproduceerd en groeit 0,1 miljoen ha bos natuurlijke aan of wordt het aangeplant.

Partners WWF-DRC, DIOBASS (lokale NGO)

Duur 01/01/17 - 31/12/21

Bijdrage 2020 € 960 512 (80% fondsen van de Belgische ontwikkelingssamenwerking; 20% verdeeld over fondsen van giften aan WWF-België & fondsen van Wallonie-Bruxelles International (WBI))

Geïnvesteed / nog te investeren (K€)

3 087 866

Vooruitgang van de doelstelling (%) '11 000 ha bomen aangeplant'

105%

Vooruitgang van de doelstelling (%) '21 600 ton duurzame houtskool'

43%

Stoofjes die de helft minder houtskool verbruiken verlichten de druk op de wouden.

Het nationaal park Virunga in het oosten van de DRC staat wereldwijd bekend om zijn biodiversiteit. Het herbergt iconische diersoorten zoals de berggorilla en de okapi. **De lokale bevolking is voor meer dan 90% afhankelijk van hout voor haar energievoorziening.** Ze gebruikt brandhout en 'makala' (houtskool in de lokale taal), voornamelijk afkomstig van de illegale houtkap in het park. Dat veroorzaakt een enorme druk op de natuurlijke hulpbronnen van Virunga. Om de bevolking te helpen en het Virungapark te sparen, heeft WWF samen met zijn partners het project **ECOMakala** opgericht: we steunen duizenden kleinschalige landbouwers bij het **aanplanten van bomen bestemd voor de productie van legale en duurzame houtskool.** Bovendien steunen we de productie van **efficiënte stoofjes** die tot 50% minder houtskool verbruiken dan de traditionele stoofjes. We begeleiden de lokale bevolking in het proces om hun bossen officieel het statuut van **'gemeenschapsbos'** te laten toekennen en we helpen hen met het duurzame beheer ervan. Tot slot zet het project ook in op boslandbouw en honingproductie als nieuwe bronnen van inkomsten voor de bevolking.

RESULTATEN IN 2020

HERBEBOSSING EN PRODUCTIE VAN DUURZAME HOUTSKOOL

- **265 ha bomen werden aangeplant** om houtskool, brand- en constructiehout te verschaffen aan de lokale bevolking. In totaal zijn 812 ha plantages aangelegd sinds 2017.
- 551 plantagehouders hebben **1 360 ton duurzame houtskool** geproduceerd en verkocht.
- Sinds 2008 zijn 12 059 ha boomplantages aangelegd en is 9 218 ton duurzame houtskool geproduceerd.

HOUTSKOOLSTOOFJES

- **2 351 efficiënte houtskoolstoofjes werden geproduceerd en 1 748 werden er verkocht.** In totaal zijn 5 583 stoofjes geproduceerd en 3 435 verkocht sinds 2017.

BOSLANDBOUW EN HONINGPRODUCTIE

- **220 ha** landbouwperceel werd ingericht als boslandbouwsysteem. In totaal werd 885 ha ingericht sinds 2017.
- **4 265 liter honing werd geproduceerd.** In totaal werd 15 652 liter honing geproduceerd sinds 2017.

ALTERNIEVE ENERGIE

- Installatie van 16 productiekits voor biogas en aanleg van moestuinen waarvan het organisch afval de vergisters voedt. In totaal zijn **37 vergisters geplaatst.** Deze activiteit werd pas in juni 2019 opgestart omdat er vooraf analyses en onderzoek vereist waren.

De oostelijke vlakten van Cambodja vormen een van de laatste natuurlijke bastions in Zuidoost-Azië.

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 IS 600 000 HA BOS IN DE BESCHERMEDE GEBIEDEN SREPOK EN PHNOM PRICH IN DE OOSTELIJKE VLAKTEN VAN CAMBODJA, BESCHERMD OF IN STAND GEHOUDEN.

Partner
WWF-Cambodja

Duur 01/01/18 - 31/12/23

Bijdrage 2020 € 501 207
(fondsen van giften aan WWF-België)

Geïnvesteed / nog te investeren (K€)

1 409 1 500

Vooruitgang van de doelstelling (%)

99%

Ooit leefden er zoveel wilde dieren in de droge bossen in het noorden en noordoosten van Cambodja, dat men ze vergeleek met de savannes van Oost-Afrika. Maar decennia van onrusten, vernietiging van leefgebieden en niet-duurzame jacht hebben een grote impact gehad op de biodiversiteit. Tijdens het voorbije decennium heeft WWF-Cambodja zich geconcentreerd op het gebied dat bekend staat als ‘de oostelijke vlakten’. Twee essentiële beschermde zones (BZ) – de wildreservaten van Srepok en Phnom Prich – beslaan er bijna 6 000 km². **De samenwerking met de gemeenschappen** die in en rond deze BZ's wonen, het **versterkte beheer** van deze gebieden en **inspanningen om de wet te doen handhaven** hebben de achteruitgang en het verlies aan biodiversiteit tot staan gebracht. Maar de bedreigingen blijven bestaan: illegale houtkap, handel in wilde diersoorten, landconcessies ... Het project concentreert zich voornamelijk op de toepassing van de wetten die deze bedreigingen bestrijden, en op onderzoek. Zo werkt WWF bijvoorbeeld aan het verkrijgen van waardevolle gegevens over de verplaatsingen van olifanten aan de hand van een programma met GPS-halsbanden, en een pilootonderzoek via warmtedetectie met drones. WWF ontwikkelt ook cruciale activiteiten voor de versterking van de capaciteit bij de betrokken overheden, door de focus te leggen op het delen van gegevens rond illegale activiteiten.

RESULTATEN IN 2020

- Op zes maanden tijd hebben 117 rangers **2 062 dagen en 1 468 nachten gepatrouilleerd** en 61 758,63 km afgelegd. Ze gebruiken de software ‘Spatial Monitoring and Reporting Tool’® (SMART) als voornaamste middel voor het opvolgen van de toepassing van de wet.
- Een **lijntransectenstudie** op basis van afstand werd uitgevoerd als onderdeel van een monitoringprogramma op lange termijn voor hoefdieren, primaten en groene pauwen, de grootste studie die tot nu door WWF werd uitgevoerd in de regio.
- De **mobiele interventie-eenheid** tegen de illegale handel in wilde diersoorten heeft 29 wegblokkeringen opgetrokken en heeft de **handel in wilde dieren een halt toegeroepen**. Dankzij deze mobiele interventie-eenheid heeft de gouverneur van de provincie Mondulkiri ook een **verbod uitgevaardigd op restaurants die ‘bushmeat’ serveren**. Een veelbelovende stap in de strijd tegen stroperij.

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 IS ER 37 000 HA BOS/DRASLAND BIJ NATIONAAL DECREET BESCHERMD IN DE VLOEDBOSSEN VAN DE PROVINCIE KRATIE IN CAMBODJA.

Partners WWF-Cambodja, Forests and Livelihoods Organization (FLO Cambodia), Cambodian Youth Network (CYN), BINCO (Biodiversity Inventory for Conservation)

Duur 01/01/17 - 31/12/21

Bijdrage 2020 € 495 030 (80% fondsen van de Belgische ontwikkelingssamenwerking; 20% fondsen van giften aan WWF-België)

Geïnvesteerd / nog te investeren (K€)

1 486 600

Vooruitgang van de doelstelling (%)

170%

De Mekongstroom is van uitermate groot belang voor zowel mensen als dieren.

De **vloedbossen van de Mekong** vormen een spectaculair landschap in Noord-Centraal-Cambodja, ten zuiden van Laos. Op het gebied van biodiversiteit, zoetwater en drasland overtreft alleen de Amazone de Mekong. Het werk van WWF-Cambodja richt zich op het gedeelte van de rivier tussen de stad Kratie en de grens met Laos waar **de laatste populatie Irrawaddydolfijnen** voorkomt. Deze soort is van onschatbare waarde voor het natuurlijke erfgoed van Cambodja. WWF zet zich sinds 2006 in voor het behoud van deze populatie door de illegale visvangst te bestrijden. Dolfijnen komen vaak onbedoeld in de netten terecht en verdrinken. WWF adviseert de regering van Cambodja ook bij het onderzoek naar een **strategie voor duurzame energieontwikkeling** om grote stuwdamprojecten op de Mekong te vermijden. Onze activiteiten concentreren zich op **de samenwerking met de inheemse minderheden en lokale gemeenschappen, op de samenwerking met de nationale en provinciale overheden, het beheer van de beschermde gebieden, de toepassing van de wet, en op de studie van de biodiversiteit.** Zo test het biodiversiteitsonderzoeksteam, in samenwerking met BINCO, een innoverend systeem van fotovalen om het zwijnshert (*Axis porcinus*), een bedreigde diersoort, te onderzoeken. De eerste resultaten en analyses worden volgend jaar verwacht.

RESULTATEN IN 2020

- Er werden **gemeenschappelijke plannen voor grondgebruik** ('Commune Land Use Plans') ontwikkeld in afwachting van de definitieve goedkeuring door de bevoegde overheidsfunctionarissen. Eenmaal ondertekend zullen deze plannen bijdragen aan een beter landbeheer en zullen ze hopelijk de illegale landconversie en niet-duurzame grondstofwinning in belangrijke delen van het gebied helpen indammen.
- Met de hulp van de **lokale gemeenschappen** werden **de nesten van iconische trekvogels in de regio beschermd**. Studies rond het betrekken van lokale gemeenschappen bij de bescherming van nesten van bedreigde soorten (zoals de rivierstern, de witschouderibis en de Javaanse maraboe) voorspellen een stabilisatie en zelfs een toename van hun populaties.

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 IS 1 MILJOEN HA VAN DE 'SOUTH SURINAME CONSERVATION CORRIDOR' (SSCC) BESCHERMD EN WORDT HET GEBIED GEZAMENLIJK BEHEERD DOOR ZES GEËNGAGEERDE GEMEENSCHAPPEN EN SPECIAAL DAARTOE OPGELEIDE RANGERS.*

* Als bijdrage aan de doelstelling van WWF-Guyana's om een bosareaal van meer dan 85% te bewaren en de ontbossingsgraad tot minder dan 0,1% per jaar te beperken, door bescherming en/of duurzaam beheer van 10 miljoen ha extra gebied in de zuidelijke Guyana's.

Partners WWF-Guyana's, Amazon Conservation Team (ACT) Suriname, Conservation International Suriname (CIS), Tropenbos International Suriname, Stichting Bosbeheer en Bostoezicht Suriname (SBB)

Duur 01/07/17 - 30/06/22

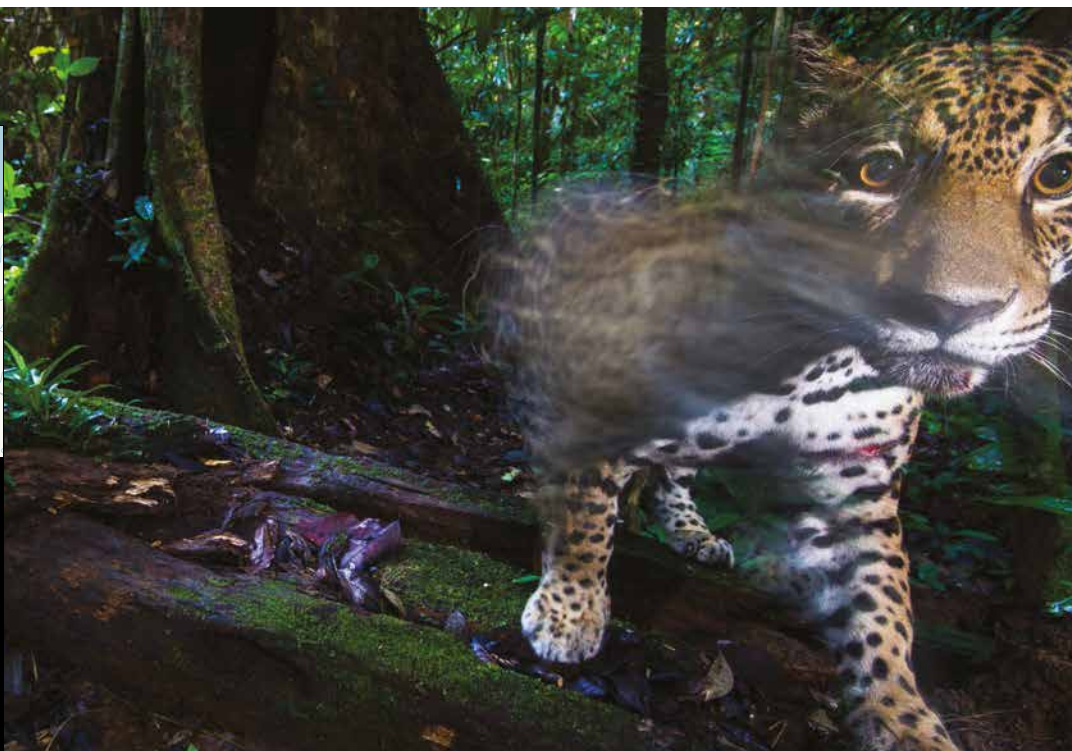
Bijdrage 2020 € 255 363 (fondsen van giften aan WWF-België)

Geïnvesteed / nog te investeren (K€)

759 500

Vooruitgang van de doelstelling (%)

50%

© EMMANUEL RONDEAU/WWF-FRANCE

Jaguars (*Panthera onca*) laten zich zelden zien. Om de soort te bestuderen, zijn cameravallen onontbeerlijk.

Suriname is een van de weinige landen met een heel **hoge bebossings- en een lage ontbossingsgraad**. Zuid-Suriname herbergt een **grote biodiversiteit** en een **rijke inheemse cultuur**. Beide staan echter steeds meer onder druk door goudmijnbouw, klimaatverandering, stroperij, ontbossing en de sociale implosie van de dorpen. Bovendien staat Suriname voor een belangrijk kruispunt nu er grote oliereserves zijn gevonden in het land.

In 2015 stelden de lokale, inheemse gemeenschappen, samen met een aantal NGO's, de **'Verklaring van de bescherming van bos, water en mens in Zuid-Suriname'** op om hun leefgebied te beschermen. WWF en zijn partners ondersteunen de gemeenschappen om volgende doelstellingen te behalen: een sterke, lokale organisatiestructuur, wettelijke bescherming van prioritaire gebieden en toegang tot grond, erkende monitoringsrol voor de gemeenschappen en duurzame alternatieven voor welzijn en welvaart. De externe bedreigingen worden aangepakt door middel van een integrale landschapsaanpak.

In de loop van het voorbije werkjaar nam WWF een strategische en coördinerende rol op voor de **bescherming van de jaguar** en richtte de 'National Jaguar Working Group' op. Er werd een app ontwikkeld die data over houtkap in kaart brengt en het hout helpt traceren. Boswachters kunnen hierdoor **illegale houtkap sneller en beter opsporen**. Er werden kaarten ontwikkeld om de conversie van landgebruik en -bedekking en de impact van goudontginning op het bosareaal te visualiseren. Er werd gestart met het ontwikkelen en testen van een 'Early Warning System' om zo goed als in real time **ontbossing in kaart te brengen, te voorspellen en te voorkomen**. In samenwerking met het ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen ondersteunden we de oprichting van het **'Delfstoffen Instituut Suriname'** voor de promotie, coördinatie, regulering, controle en inspectie van de mijnbouwindustrie, gericht op een optimale bijdrage aan de duurzame ontwikkeling van Suriname.

RESULTATEN IN 2020

- Na doorgedreven beleidswerk van WWF werd de **'Milieu Raamwet'** aangenomen. Deze cruciale wet maakt het mogelijk acties te ondernemen voor de verbetering en bescherming van de waterkwaliteit van de belangrijkste zoetwaterbronnen, onverantwoorde mijnbouwpraktijken en het gebruik van kwik aan te pakken, het herstel van leefgebieden veilig te stellen ...
- Dankzij de ontwikkeling van de app konden ondertussen al **zo'n 2 500 niet-geregistreerde gekapte boomstammen onderschept** worden.

Dankzij methodologieën gebaseerd op zelfstandig leren, leren de kinderen na te denken over hun omgeving en hun toekomst.

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2025 IS MINSTENS 770 000 HA EXTRA BOS BESCHERMD EN IS ER EEN PLAN VOOR DUURZAAM BEHEER IN PRIORITAIRE LANDSCHAPPEN IN ECUADOR.*

* Doelstelling van WWF-Ecuador waar WWF-België aan bijdraagt.

Partners WWF-Ecuador, Altropico (lokale NGO), Fundacion Ecominga (lokale stichting)

Duur 01/01/17 - 31/12/21

Bijdrage 2020 € 565 494 (80% fondsen van de Belgische ontwikkelingssamenwerking; 20% fondsen van giften aan WWF-België, waaronder de steun van het Invicta-fonds, beheerd door de Koning Boudewijnstichting)

Geïnvesteerd / nog te investeren (K€)

1 965 1 329

Vooruitgang van de doelstelling (%)

46%

Ecuador is een van de rijkste landen ter wereld op het vlak van biodiversiteit, maar ontbossing vermindert er de oppervlakte oerbos en wijzigt de natuurlijke habitat van meerdere soorten. De inheemse gemeenschappen die er wonen, zien hun welzijn ook afnemen en worden kwetsbaarder voor de klimaatverandering. Dit programma heeft als doel om de **degradatie van de bossen in het Ecuadoraanse Amazonewoud en Chocó-Darién-woud tegen te gaan**. Tegelijkertijd willen we de **sociaaleconomische ontwikkeling van de bevolkingsgroepen stimuleren** door de **duurzame exploitatie van de natuurlijke hulpbronnen**. Het programma concentreert zich op drie aspecten:

- begeleiding van de gemeenschappen bij de **ontwikkeling van economische activiteiten met respect voor de natuurlijke hulpbronnen en vooral voor het woud** (cacao, boslandbouw, producten uit andere grondstoffen dan hout, ecotoerisme);
- ondersteuning van gemeenschappen, grondeigenaars en lokale overheden om de **beschermde gebieden duurzaam te beheren**;
- **bewustmaking** van overheden, bevolking, scholieren uit de steden en dorpen en andere belanghebbenden **over het belang van het duurzame beheer van het woud**.

Dit programma **draagt rechtstreeks bij aan het welzijn van 1 065 families en onrechtstreeks aan meer dan 12 000 families**. Het hecht ook veel belang aan het versterken en bevestigen van de **rol van de vrouw** bij het nemen van beslissingen en bij het uitoefenen van economische activiteiten. Een groep vrouwen uit 'Quinde Warmi' volgt bijvoorbeeld opleidingen in monitoring, volgen de fauna en de bescherming van het gebied op en leren meer over de activiteiten rond wetenschappelijk toerisme.

RESULTATEN IN 2020

- Het **Implementatieplan van de REDD+-maatregelen en -acties voor de territoria van de autochtone bevolkingsgroepen uit het Ecuadoraans Amazonegebied**, dat is opgesteld door de CONAIE (Confederación de Nacionalidades Indígenas del Ecuador) met de steun van WWF, **werd goedgekeurd** door het Ministerie van Leefmilieu.
- Het Ecuadoraans Ministerie van Onderwijs heeft het succes erkend van het **milieu-educatieprogramma van WWF-Ecuador** in de scholen van Cuyabeno en promoot de verspreiding van dit onderwijsmodel in andere regio's van het land.
- De Afro-Ecuadoraanse gemeenschap 'Comuna de Oro' in Mira-Mataje heeft zich ertoe verbonden om **10 000 ha tropisch woud te beschermen onder het statuut van Beschermde Communautaire Zone** als strategie voor het behoud van het landschap tegen de mijnbouw.
- Altropico heeft negen **'leefplannen'** van de Awa-gemeenschappen afgewerkt. Drie andere plannen worden opgesteld. Deze plannen zijn op participatieve wijze tot stand gekomen en maken het mogelijk om het goed bestuur en het duurzame beheer van het grondgebied (60 000 ha) van de gemeenschappen te verbeteren.

DOEL

NOODFONDS VOOR HET MONITOREN VAN BESCHERMDE GEBIEDEN IN REACTIE OP DE BOSBRANDEN IN HET AMAZONEGEBIED, IN SAMENWERKING MET DE AUTOCHTONE GEMEENSCHAPPEN.

Partners WWF-Bolivia, WWF-Brazilië, WWF-Paraguay

Duur 08/19 - 10/20

Bijdrage 2020

€ 636 513 (fondsen van giften aan WWF-België)

© ASCOM CBMAC

RESULTATEN IN 2020

In Paraguay hebben kwetsbare families noodhulp ontvangen, en een opleiding en materiaal om branden te bestrijden. Er werden ook activiteiten aangemoedigd voor het natuurlijk herstel van de natuur (14 271 ha woud), het monitoren van dit herstel en de versterking van de capaciteit.

In Bolivia hebben 2 867 families noodhulp ontvangen, en een opleiding en materiaal om branden te bestrijden. 147 gemeenschappen werden opgeleid voor het monitoren en controleren van branden en voor de oprichting van lokale bedrijven. Negen dorpen werden ondersteund bij het uitvoeren van milieu-, sociale en culturele impactstudies.

In Brazilië profiteerden 30 952 mensen rechtstreeks, en 86 179 onrechtstreeks, van opleidingen (betere organisatie van brandweerkorpsen en brandcontrole), van materiaal voor een betere bescherming van het woud, en van een beter systeem voor het monitoren van bosbranden.

Opleidingen en aangepaste uitrustingen zijn essentieel voor de gemeenschappen om bosbranden te bestrijden.

GEMATIGDE WOUDEN IN HET ZUIDOOSTEN VAN AUSTRALIË - AUSTRALIË

DOEL

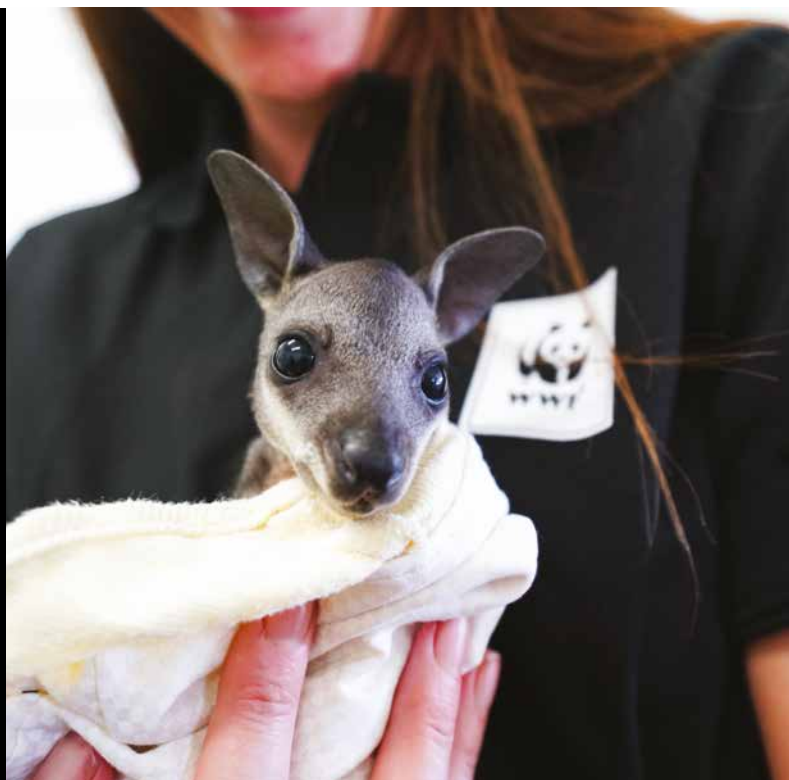
BIJDRAGEN AAN DE INZAMELING VAN 30 MILJOEN AUSTRALISCHE DOLLAR TEN VOORDELE VAN HET 'AUSTRALIAN WILDLIFE AND NATURE RECOVERY FUND'.

Partner WWF-Australië

Duur 01/20 - 01/21

Bijdrage 2020

€ 532 000 (fondsen van giften aan WWF-België)

© LEONIE SIIWWF-AUSTRALIË

RESULTATEN IN 2020

In het financieel jaar 2020 heeft WWF-Australië acht miljoen Australische dollar aan noodfinanciering bijeengebracht voor 64 interventieprojecten gelinkt aan de bosbranden. Deze projecten vereisten de oprichting van samenwerkingsverbanden met meer dan 40 organisaties gespecialiseerd in de redding en verzorging van de fauna doorheen heel Australië. Dankzij dit noodfonds kon er snel, doeltreffend en op grote schaal gereageerd worden om de redding en de rehabilitatie van zoveel mogelijk dieren mogelijk te maken. Zo hebben we bijvoorbeeld acht kolonies rotskangoeroes met 2,2 ton wortelen en zoete aardappelen bevoorrad. Dankzij de plaatsing van nestkastjes op Kangaroo Island werden eind mei 23 kuikentjes gespot van de met uitsterven bedreigde bruine raafkaketoe. 3 500 boomzaailingen werden aangeplant in het subtropische regenwoud van het noordoosten van New South Wales om de habitat van de koala's te herstellen.

Dankzij de noodinterventies konden dieren die aan de vlammen ontsnapt, verzorgd worden, zoals dit wallabyweesje.

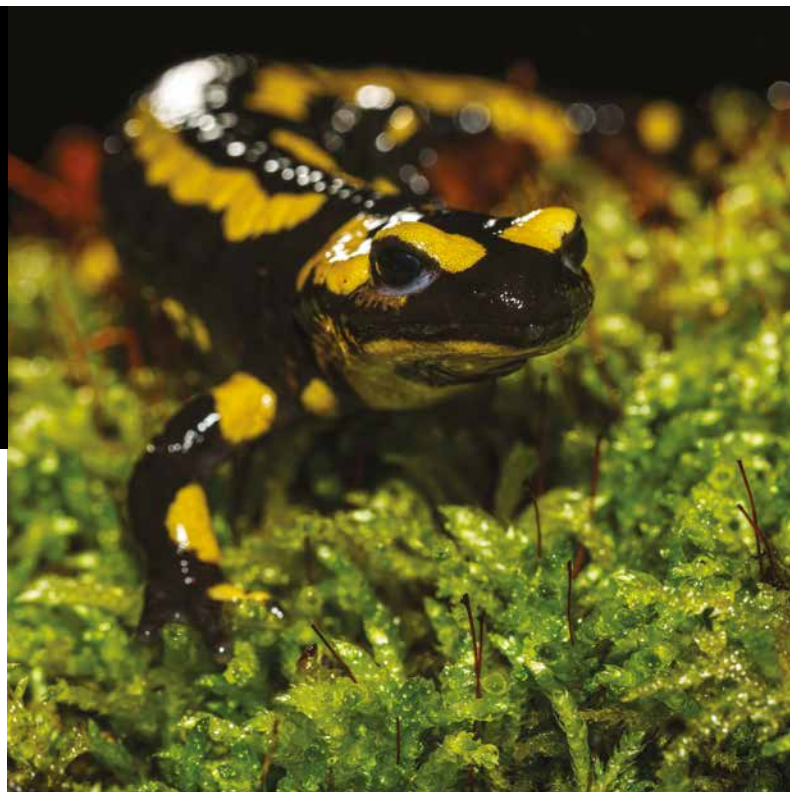

DOEL

AANKOOP VAN EEN AANTAL PERCELEN IN EEN VOLGROEID BOS VOOR NATUURBESCHERMING.

Partners Natuurpunt, Weleda

Bijdrage 2020 € 34 000 (fondsen van Weleda)

© PIETERJAN ALLES

De vuursalamander (*Salamandra salamandra*) leeft in oude eiken- en beukenbossen met heldere beekjes en bronnetjes met zuurstofrijk, koel water.

RESULTAAT 2020

0,9 ha oud beukenbos werd aangekocht in Everbeek (Vlaamse Ardennen) in de kernzone van het Trimfontbos. De beschermde status laat toe de volgroeide bomen verder te laten verouderen zonder dat ze periodiek gekapt moeten worden zoals in de meeste niet-reservaatbosbestanden. Gebied met zeer hoge natuurwaarde: grootste populatie vuursalamanders van Vlaanderen, broedsite van wespandief en havik, en in en rond de Terkleppebeek leven beekprik, beekforel, rivierdonderpad, bronlibel ...

AFRIKAANSE GROTE MERENGEBIED - DEMOCRATISCHE REPUBLIEK CONGO

DOEL

TEGEN 2021 DRAGEN 300 GEZINNEN VAN LANDBOUWSTERS EN LANDBOUWERS BIJ AAN HET VERMINDEREN VAN DE IMPACT VAN KLIMAATSCHELLINGEN EN VERGROTEN HUN EIGEN VEERKRACHT TEN AANZIEN VAN DE KLIMAATVERANDERING DOOR HUN SOCIO-ECONOMISCHE SITUATIE TE VERBETEREN, HUN COMPETENTIES UIT TE BREIDEN, EN DOOR BOSLANDBOUWTECHNIEKEN AAN TE LEREN.

Partner WWF-DRC

Duur 01/01/17 - 31/12/21

Bijdrage 2020 € 78 674 (90% fondsen afkomstig van het Waals agentschap voor lucht en klimaat (AwAC) en van het Waals Gewest, 10% fondsen van giften aan WWF-België)

© WWF-DRC

Familiale boerenbedrijfjes in de buurt van het Nationaal Park Virunga leren boslandbouwtechnieken aan.

RESULTATEN IN 2020

239 landbouwsters en landbouwers in twee sites in de gebieden Lubero en Rutshuru werden opgeleid in boslandbouwtoepassingen en -technieken. De inrichting van de percelen gebeurt progressief en per seizoen. Tot nu toe is 40,53 ha landbouwperceel ingericht en goedgekeurd.

A blurred background image of a snowy landscape. In the foreground on the left, the dark, fluffy head and neck of a bird, possibly a raven or crow, are visible. The background shows a bright, overexposed sky and snow-covered ground with some yellowish plants in the lower foreground.

WILDE SOORTEN

Wilde soorten, die zowel ecologisch als sociaal-economisch van belang zijn, moeten wereldwijd beter worden beschermd. WWF zet zich daarom in om, tegen 2030, beschermde gebieden met een hoge biodiversiteitswaarde uit te breiden tot minstens 30% van het aardoppervlak, en om het beheer en de connectiviteit ervan te verbeteren. Ook willen we de illegale handel in wilde soorten stoppen en de exploitatie van soorten terugbrengen tot een duurzaam niveau. WWF-België draagt bij aan deze globale objectieven via beleidswerk (o.a. Living Planet Report Belgium, EU Wildlife Cybercrime), terreinprojecten in België (focus op het verbinden van leefgebieden) en in kritieke regio's wereldwijd.

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 IS DE ILLEGALE HANDEL IN WILDE DIEREN EN PLANTEN IN BELGIË MET 50% GEDAALD (DOOR HET IMPLEMENTEREN VAN EEN GECOÛRDINEERD NATIONAAL ACTIEPLAN BINNEN HET EU-KADER).

Partners ('EU Wildlife Cybercrime'-project) 'The Wildlife Trade Monitoring Network' (TRAFFIC), INTERPOL, 'International Fund for Animal Welfare' (IFAW), Belgische douane, WWF-France

Duur 2018 - 2022

Het 'EU Wildlife Cybercrime'-project wordt gefinancierd door het Fonds voor interne veiligheid-Politie van de Europese Unie.

© MARTIN HARVEY/WWF

De stralenschildpad (*Astrochelys radiata*), endemisch in Madagascarië, is een van de soorten die online illegaal te koop wordt aangeboden in België.

De illegale handel in wilde soorten is een van de grootste internationale misdaadsectoren ter wereld. De **sociaal-economische ontwikkeling, biodiversiteit en volksgezondheid** (cf. de uitbraak van COVID-19) worden er ernstig door bedreigd. WWF blijft – in navolging van onze verkiezingscampagne – de Belgische overheid aansporen de illegale handel (bv. 'bushmeat') aan te pakken door o.a. meer controles uit te voeren, ontradende sancties op te leggen, en consumenten bewuster te maken van het probleem. WWF roept onze regeringen ook op om ambitieuze standpunten in te nemen in de lopende Europese en internationale onderhandelingen voor een sterk post-2020-biodiversiteitsbeleid (in het kader van het Verdrag inzake biologische diversiteit, 'Convention on Biological Diversity', CBD).

Wereldwijd zijn **handelaars in wilde soorten steeds actiever op het internet**. Via sociale media en e-commercesites bereiken ze consumenten zonder hun identiteit prijs te geven. Veel soorten, zelfs de meest bedreigde en best beschermde, kunnen online worden

gekocht. WWF coördineert, met subsidievrije ondersteuning van TRAFFIC, en in samenwerking met INTERPOL, IFAW en de Belgische douane, het Europese project 'EU Wildlife Cybercrime' om deze online handel in Europa te helpen bestrijden.

WWF en TRAFFIC brachten in dit kader **twee rapporten** uit. 'Stop cybercriminaliteit met wilde soorten in de EU – online handel in reptielen en vogels in België en Nederland' identificeerde meer dan 100 verdachte berichten waarin minstens 93 vogels en 94 reptielen werden verkocht. 'Tackling Wildlife Cybercrime: How Technology can help' belicht mogelijke technologische oplossingen om de online illegale handel in wilde soorten in de EU aan te pakken.

Verder organiseerden WWF en TRAFFIC, samen met hun partners, een reeks **trainingswebinars** over cybercriminaliteit voor rechtshandavingsautoriteiten in de EU. Meer dan 120 ambtenaren uit 27 verschillende landen (voornamelijk EU-lidstaten) namen deel aan de eerste trainingsmodules.

RESULTATEN IN 2020

- **De kennis, bekwaamheid en efficiëntie van wetshandavingsinstanties** om de online illegale handel in wilde soorten beter aan te pakken, **zijn toegenomen** door de publicatie van de twee rapporten en deelname aan de trainingswebinars.
- **Online platformen** die worden gebruikt voor de mogelijke **illegale verkoop van wilde soorten**, werden benaderd en aangespoord om die handel op hun platform beter te **bestrijden**.
- WWF nam actief deel aan de **conferentie 'Dead or Alive: Towards a Sustainable Wildlife Trade'**, die zich concentreerde op de handel in bushmeat en exotische reptielen en amfibieën. WWF gebruikte de hieruit voortvloeiende communicatie en vele parlementaire vragen om **ons beleidswerk een duw in de rug te geven**.

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 IS 300 000 HA, GESCHIKT VOOR DE HERINTRODUCTIE VAN DE TIJGER, IN STAND GEHOUDEN EN BESCHERMD EN WERDEN ER MINSTENS DRIE TIJGERS UITGEZET IN SREPOK, CAMBODJA.

Partner WWF-Cambodja

Duur 01/01/18 - 31/12/23

Bijdrage 2020 € 501 207 (fondsen van giften aan WWF-België) – cf. doelstelling 'bossen' p. 16

Geïnvesteed / nog te investeren (K€)

1 409 1 500

Vooruitgang van de doelstelling (%) '300 000 ha'

83%

Vooruitgang van de doelstelling (%) 'drie tijgers werden uitgezet'

0%

Een gezonde prooidierenpopulatie vormt een essentiële voorwaarde voor de herintroductie van de tijger in Cambodja.

In 2016 heeft WWF zich ertoe verbonden om de tijger te herintroduceren in de oostelijke vlakten van Cambodja. De fauna op deze vlakten heeft echter te kampen met talloze bedreigingen (vallen, stroperij, illegale handel in wilde diersoorten ...) die leiden tot een daling van hun demografische trends. Het 'point of no return' is nabij voor tal van soorten van wereldwijd belang, inclusief belangrijke prooien voor de tijger. Om te komen tot een **'gunstige omgeving' die de eventuele terugkeer van de tijger mogelijk maakt**, zijn onze voornaamste activiteiten gericht op **het vergroten van de aanwezigheid en de dichtheid van hoefdieren** door het verbeteren van de toepassing van de wet in beschermde gebieden. In de **reservaten van Phnom Prich en Srepok** helpen we de Cambodjaanse overheid bij de toepassing van de wetten die de natuur beschermen, steunen we de patrouilles die de stroperij en de ontbossing bestrijden, leiden we rangers op en kopen we aangepast materiaal ... WWF werkt ook samen met de lokale bevolking om de illegale handel in wilde dieren een halt toe te roepen.

De zeer lage densiteit aan wilde dieren leidt overigens tot een bijkomende uitdaging: **de moeilijkheid om voldoende contactpercentages en steekproefgroottes te verkrijgen om robuuste en nauwkeurige schattingen op te kunnen stellen van de populatie**. Een van de voornaamste uitdagingen van steekproeven aan de hand van op afstand gebaseerde lijntransecten, is voldoende waarnemingen bekomen (60-80) om betrouwbare schattingen van de populatie op te kunnen stellen. Hoewel aan deze voorwaarde is voldaan voor de muntjak en het everzwijn, vormt dit een probleem voor soorten als de banteng, die in geringe dichtheid aanwezig zijn. Daarom hebben we het aantal steekproeven verhoogd en hebben we analysetechnieken toegepast die gegevens van meerdere jaren kunnen omvatten om de vereiste steekproefgrootte te verkrijgen.

RESULTATEN IN 2020

- De eerste gegevensanalyse van de meest recente lijntransectenstudies wijst op een **vertraging van de achteruitgang van sommige soorten** zoals de banteng (*Bos javanicus*), het everzwijn (*Sus scrofa*) en de muntjak (*Muntiacus sp.*). Dit getuigt van de inzet en volharding van de inspanningen om de wet te handhaven, grotendeels onder toezicht van WWF (technisch, financieel en logistiek). Dit wordt als een zeer positief teken beschouwd.

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 ZIJN DE RANDVOORWAARDEN GECEËERD VOOR EEN DUURZAME TERUGKEER VAN DE WOLF.

Partners Agentschap voor Natuur en Bos, Natuurpunt, Natagora

Duur 01/07/18 - 30/06/22

Bijdrage 2020 € 28 886

Vooruitgang van de doelstelling (%) 'mainstreamen wolfbestendige afsluitingen'

35%

Foto van Akela, de wolf die zich in de Hoge Venen heeft gevestigd.

Eind 2019 werd duidelijk dat wolvin Naya doelbewust uit de weg werd geruimd. Een paar maanden later werd in Limburg dan toch de **eerste roedel in België sinds meer dan 150 jaar** gesticht. Samen met onze partners zagen we erop toe dat August, Noëlla en de welpen veilig bleven en dat het nodige beleid om de wolven te beschermen en er succesvol mee samen te leven, gevoerd werd. WWF pleegde overleg met overheden en belanghebbenden van het Wolfenplatform / Réseau Loup, en gaf advies voor het Waalse wolfvenplan.

Op basis van de terreinervaring van het **'Wolf Fencing Team Belgium'** werd ook advies gegeven voor een aangepaste subsidieregeling in Vlaanderen. Samen met onze partners en vrijwilligers hielpen we veehouders met instructievideo's, gericht advies en technische bijstand bij het wolfbestendig maken van hun afsluitingen, en leidden we nieuwe vrijwilligers op, ondanks de COVID-19-crisis die ons werk sterk bemoeilijkte. We breiden deze activiteiten ook uit naar Wallonië.

Samen met partners organiseerde WWF een uitwisseling met **beleidsmakers uit België en onze buurlanden** om het wolfvenbeleid te verbeteren en om de internationale samenwerking te versterken.

RESULTATEN IN 2020

- België heeft sinds meer dan 150 jaar terug een **wolfenroedel**.
- Het **wolfvenplan Wallonië** werd uitgebracht. De voornaamste eisen van WWF werden erin opgenomen.
- Het Wolf Fencing Team hielp meer dan **70 veehouders** met advies en technische bijstand om hun **afsluiting wolfbestendig** te maken.

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 ZIJN DE NATUURLIJKE EN HALFNATUURLIJKE LEEFGEBIEDEN VAN DE WILDE KAT HERSTELD EN BETER VERBONDEN ZODAT DE POPULATIES IN DE EUREGIO STABIEL BLIJVEN OF TOENEMEN.

Partners Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, ULiège, Service Public de Wallonie, Drielandenpark, Agentschap voor Natuur en Bos

Duur 15/01/20 - 14/01/22

Bijdrage 2020 € 58 636

De natuurlijke en halfnatuurlijke gebieden in de Ardennen en de provincie Limburg worden gescheiden door de dichtbevolkte Maasvallei. Om het **ecologische netwerk tussen deze regio's te herstellen** – opdat soorten, zoals de wilde kat, zich vrij kunnen verplaatsen in de Euregio – sensibiliseren we belanghebbenden, hebben we samen een LIFE-projectvoorstel ingediend bij de Europese Commissie, en hebben we onderzocht waar concrete acties op het terrein nodig zijn. Met hulp van onze partners hebben we ook onderzocht of kruisingen met de huiskat een bedreiging vormen voor de wilde kat.

RESULTATEN IN 2020

- We hebben **belanghebbenden verenigd** voor het herstel van het ecologische netwerk.
- Om het **netwerk in het Waalse deel van de Euregio te herstellen**, moeten 373 km heggen worden aangeplant; 225 poelen gegraven; 53 km rivieroeveren hersteld en talrijke ecodeucten onder en over hoofdwegen worden aangelegd.
- **Kruisingen** tussen huiskat en wilde kat lijken **geen grote bedreiging** te zijn (slechts 6%). Het onderzoek toonde ook de aanwezigheid van de soort in de regio Plombières aan.

DOELSTELLING 2021

TEGEN 2021 HEEFT DE POPULATIE KORHOENDERS EEN KRITISCHE DREMPEL BEREIKT (30 MANNETJES) WAARDOOR DE POPULATIE OP KORTE TERMIJN KAN OVERLEVEN.

Partners Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, ULiège, Service Public de Wallonie, Fondation Pairi Daiza, Spadel

Duur 01/01/17 - 31/12/21

Bijdrage 2020 € 15 374

Geïnvesteed / nog te investeren (K€)

64 36

Vooruitgang van de doelstelling (%)

40%

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 IS HET LEEFGEBIED VAN DE OTTER VERBETERD ZODAT DE POPULATIES IN DE SCHELDE EN IN DE SEMOIS STABIEL BLIJVEN OF TOENEMEN.

TEGEN 2022 ZIJN DE NATUURLIJKE EN HALFNATUURLIJKE LEEFGEBIEDEN VAN DE OTTER HERSTELD EN BETER VERBONDEN ZODAT OTTERS ZICH VRIJ KUNNEN VERPLAATSEN IN DE EUREGIO.

Partners Agentschap voor Natuur en Bos, Regionaal Landschap Rivierenland, Regionaal Landschap Schelde-Durme, Contrat de rivière Semois-Chiers, Drielandenpark

Duur 01/06/20 - 30/05/23

Bijdrage 2020 € 59 912

© DYLAN DELVAUX

Door de COVID-19-crisis hebben we in 2020 geen korhoenders (*Tetrao Tetrix*) kunnen laten overkomen uit Zweden om uit te zetten in de Hoge Venen.

De populatie korhoenders in de Hoge Venen is de laatste in België en een van de laatste in Noordwest-Europa. Begin 2017 bleven er nog maar drie over. Dankzij het uitzetten van korhoenders uit Zweden, groeide de populatie opnieuw aan. Door de **COVID-19-crisis** hebben we in 2020 geen vogels kunnen laten overkomen. We hebben onze inspanningen gericht op het monitoren van de soort. Er zijn minstens **12 mannetjes** geïdentificeerd. Aan het begin van de zomer stelden we ook een **broedgeval** vast.

RESULTATEN IN 2020

- Observaties hebben aangetoond dat een aanzienlijk deel van de korhoenders de **winter** hebben **overleefd**.
- De **ruimtelijke verspreiding** van de soort **is toegenomen**, wat zeer positief is.

De otter is terug in **Vlaanderen**: hij dook een paar jaar geleden op in de Scheldevallei. Om een duurzame terugkeer te garanderen, werden de knelpunten en doelstellingen in kaart gebracht. We startten ook lokale en strategische samenwerkingen op en zetten in op communicatie, beleving en participatie.

In **Wallonië** blijkt de otter nog aanwezig te zijn. We concentreren ons op de Semoisvallei waar al een paar geschikte leefgebieden voorkomen. Door een aantal eenvoudige ingrepen en het identificeren van prioriteiten kunnen we het leefgebied herstellen en uitbreiden.

Binnen de **Euregio Maas-Rijn** maken we deel uit van een groep die grensoverschrijdend en sectoroverschrijdend werkt en het bestuur van drie ecologische corridors versterkt. We ontwikkelen ook actieplannen om lokale betrokkenen te helpen het ecologische netwerk te herstellen.

RESULTATEN IN 2020

- De doelstellingen en knelpunten voor de **otter in de Scheldevallei** werden in kaart gebracht: de Sigmagebieden verbinden met andere natuurgebieden, waterpartijen ..., de visbiomassa verhogen, ecologische oevers aanleggen, en aandacht hebben voor vervuiling.
- Actieplan voor het herstel van het leefgebied van de **otter in de Semoisvallei**.

Onze terreinprojecten in België worden gefinancierd met fondsen van giften aan WWF-België en met financiële steun van de Nationale Loterij en het Agentschap voor Natuur en Bos.

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 IS DE EFFECTIVITEIT VAN HET BEHEER EN DE ECOLOGISCHE CONNECTIVITEIT VAN DE HABITATS VAN WILDE DIEREN IN EN ROND DE NATIONALE PARKEN EN WILDBEHEERGEBIEDEN VAN ZUID-LUANGWA, BANGWEULU, KAFUE, LIUWA PLAIN EN SIOMA NGWEZI VERBETERD.

Partners WWF-Zambia, African Parks (Liuwa Plain)

Duur 01/01/17 - 30/06/21

Bijdrage 2020 € 200 000 (fondsen van giften aan WWF-België)

Geïnvesteed / nog te investeren (K€)

751 200

Vooruitgang van de doelstelling (%)
'Liuwa Plain en Sioma Ngwezi: quasi geen stroperij sleutelsoorten'

100%

Vooruitgang van de doelstelling (%)
'Liuwa Plain: aantal leeuwen en cheeta's gestegen naar 41'

78%

Vooruitgang van de doelstelling (%)
'Sioma Ngwezi: aantal olifanten gestegen naar 500'

57%

Gevlekte hyena's (*Crocuta crocuta*) zijn unieke en cruciale schakels in hun ecosysteem.

30% van het grondgebied van Zambia bestaat uit wildbeheergebieden en nationale parken (20). Zambia is een van de zeven landen in Afrika waar vermoedelijk nog 1 000 leeuwen voorkomen. Het land herbergt het grootste aantal nijlpaarden en nog levensvatbare populaties Afrikaanse wilde honden, en ongeveer 22 000 olifanten.

Het **nationaal park Liuwa Plain** (3 369 km²) bestaat uit uitgestrekte graslanden, zover het oog reikt. Het wordt beheerd door 'African Parks', met de steun van WWF-België. Er wonen naar schatting 10 000 mensen. Preventie van mens-dierconflicten is er een prioriteit. Het is dus een goed voorbeeld van hoe mensen en wilde dieren in harmonie kunnen samenleven.

Het **Silowana-complex** (nationaal park Sioma Ngwezi met inbegrip van de wildbeheergebieden errond) maakt deel uit van de 'Kavango Zambezi Transfrontier Conservation Area', het grootste grensoverschrijdende beschermde gebied van Afrika. De effectieve maatregelen tegen stroperij leiden er geleidelijk tot herstel, via migratie vanuit Namibië en Botswana, van de olifantenpopulatie. Zeven olifanten kregen een GPS-halsband. De gegevens zijn cruciaal om migratieroutes te begrijpen en om mens-dierconflicten te vermijden. Conflicten met nijlpaarden en krokodillen worden aangepakt door het plaatsen van hekken en door het bouwen van waterputten in de dorpen.

RESULTATEN IN 2020

IN ALLE BESCHERMDE GEBIEDEN

- **Luchtonderzoek** naar wilde dieren draagt bij tot het in kaart brengen van migratieroutes en het opvolgen van populatietrends.

LIUWA PLAIN

- Luchtonderzoek wijst op **stabiele populaties hoefdieren**: 30 000 gnoes, 4 000 zebra's en 120 buffels.
- Het **aantal carnivoren neemt toe**: cheeta (19), hyena (350 waarvan 50 welpen), leeuw (13 waarvan 3 welpen). Geen bevestigde gevallen van leeuwen- of cheeta-stroperij.
- Leeuwen en cheeta's verlieten het park en staken de grens met Angola over, vooraleer ze terugkeerden. Naast de jaarlijkse migratie van wildebeesten, toont dit het **belang** aan van de '**Liuwa Mussuma Transfrontier Conservation Area**' (14 464 km²).

SILOWANA-COMPLEX

- Drone-videobeelden filmde een groep van **370 olifanten** - meer dan ooit waargenomen in de laatste 10 jaar. (In 2015 werden maar 48 olifanten geteld in Sioma Ngwezi, karkassen maakten toen 85% uit van alle observaties.)
- In de eerste helft van 2020 werd er **geen enkele olifant gestroopt**.
- **Herbivore soorten waren overwegend stabiel of namen toe** in vergelijking met 2013: giraf (232 → 721), eland (128 → 673), zebra (142 → 343), roanantilope (167 → 604), sabelantilope (1412 → 1046).

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 WORDEN ER ZO GOED ALS GEEN SLEUTELSOORTEN MEER GESTROOPT IN DE 304 000 HA BESCHERMD GEBIED IN MALAWI (MAJETE WILDLIFE RESERVE - LIWONDE NATIONAL PARK - NKHOTAKOTA WILDLIFE RESERVE).

TEGEN 2022 IS DE POPULATIE VAN DE BELANGRIJKSTE SOORTEN IN DE DRIE PARKEN OVER HET ALGEMEEN GEGROEID (NEUSHOORN X 2; CHEETA X 3; LEEUW X 4).

Partner African Parks

Duur 01/07/17 - 30/06/22

Bijdrage 2020 € 300 000 (fondsen van giften aan WWF-België)

Geïnvesteed / nog te investeren (K€)

900 600

Vooruitgang van de doelstelling (%) 'quasi geen stroperij sleutelsoorten'

100%

Vooruitgang van de doelstelling (%) 'neushoorn x 2'

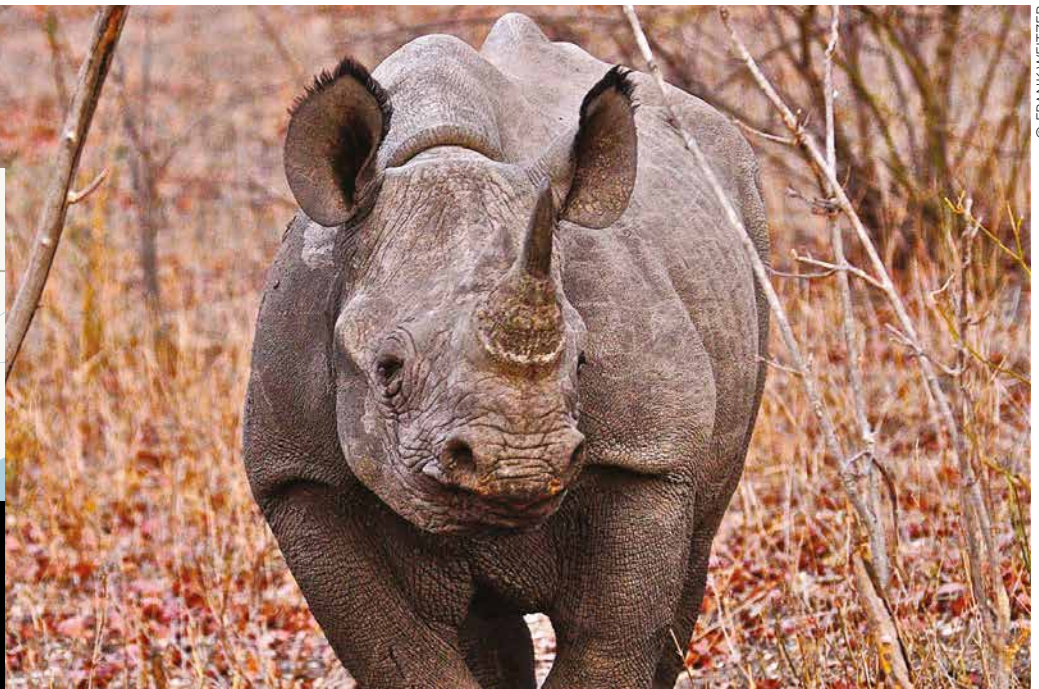
84%

Vooruitgang van de doelstelling (%) 'cheeta x 3'

57%

Vooruitgang van de doelstelling (%) 'leeuw x 4'

70%

Eind 2019 werden 17 zwarte neushoorns (*Diceros bicornis*) van Zuid-Afrika naar Malawi overgevlogen.

WWF ondersteunt 'African Parks' bij het beheer van de natuureservaten Majete, Liwonde, en Nkhotakota om er de populaties wilde dieren te beschermen en te doen aangroeien. Deze beschermde gebieden waren bijna leeggestroopt toen African Parks het beheer overnam. Ze zijn uitgegroeid tot een succesverhaal op het gebied van **natuurbehoud, goed beheer en samenwerking met de lokale gemeenschappen**. Je vindt er opnieuw een rijkdom aan soorten: olifanten, nijlpaarden, leeuwen, cheeta's, zwarte neushoorns, buffels, hyena's, krokodillen, luipaarden, elanden, giraffen. Ook het landschap is zeer gevarieerd: miombo- en mopane-bossavannes, riviervlaktes bezaaid met waaierpalmen, en prachtige rivieren.

African Parks investeert in wetshandhaving, het verminderen van mens-dierconflicten, gemeenschapsontwikkeling, toerisme, monitoring van wilde dieren, en indien nodig, **translokaties**. Zo werden eind 2019, 17 zwarte neushoorns van Zuid-Afrika naar Malawi overgevlogen. Ze versterken de populatie van 10 zwarte neushoorns die al in Liwonde aanwezig waren.

De parken zijn omheind om **conflicten tussen mens en dier** te vermijden. Olifanten breken nog steeds uit, maar de frequentie daalt. Dit is het resultaat van een team verantwoordelijk voor het onderhoud van de omheiningen, en het uitdelen van vuurwerk aan de gemeenschappen om olifanten af te schrikken. Dankzij de samenwerking met 'Smart Parks' kunnen de verplaatsingen van olifanten, neushoorns, leeuwen en cheeta's nu ook in real time opgevolgd worden, wat bijdraagt aan een daling van de conflicten, en aan minder stroperij. Wanneer olifanten toch uitbreken, worden teams ingezet om de dieren terug te drijven.

Malawi is een **dichtbevolkt land** en behoort tot de **armste van Afrika**. African Parks heeft er 521 mensen in dienst met een voltijds contract, 259 met een deeltijds contract, en 100 mensen werken er in de toeristische sector. De in eer herstelde parken vrijwaren niet alleen het natuurlijk patrimonium van het land, maar zijn ook een aantrekkelijke toeristische bestemming, belangrijk voor de diversificatie van de economie.

RESULTATEN IN 2020

STROPERIJ

- Geen stroperij van olifanten, leeuwen, neushoorns en cheeta's.

DIERENPOPULATIES

- Aantallen nemen toe. Sinds 2017: olifant (1 235 → 1 523 = +23%), zwarte neushoorn (29 → 49 = +69%), leeuw (11 → 31 = +181%), cheeta (14 → 24 = +71%).
- In Liwonde groeiden de populaties **nijlpaarden** tot 2 000, en de **buffels** tot 1 000 individuen.
- Meer leeuwen en cheeta's, dus ook meer karkassen, betekenen ook de **terugkeer van zes verschillende soorten gieren**.

DOEL

MONITORING EN BESCHERMING VAN DE IRRAWADDYDOLFIJN IN HET CAMBODJAANSE DEEL VAN DE MEKONGRIVIER DANKZIJ DE VERSTERKING VAN DE WETGEVING, WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK EN LOKALE BEWUSTMAKINGSCAMPAGNES.

Partner WWF-Cambodja

Duur 01/12/19 - 30/06/20

Bijdrage 2020 € 16 000 (fondsen verleend door het Fonds Marie-Françoise Champion, beheerd door de Koning Boudewijnstichting)

RESULTATEN IN 2020

- Om de Irrawaddydolfijn doeltreffend te beschermen, moet de strijd tegen de illegale visvangst opgedreven worden (patrouilles, betere toepassing van de wet). Een recent groot succes was de aanzienlijke daling van de hoeveelheid illegaal gevangen vis op een van de belangrijkste lokale vismarkten. Met de steun van WWF heeft de nationale administratie voor de visserij bijzondere aandacht besteed aan de handhaving van de wetten. Ze zorgde ook voor een drone waarmee WWF-Cambodja bewakingsvluchten kan uitvoeren.
- Het onderzoeksteam heeft zes nieuwe jongen geteld, slechts twee lijken echter nog in leven te zijn. Dergelijke monitoring is essentieel om de staat van de bedreigingen te begrijpen die op deze soort wegen, zoals bijvangst, en de kwaliteit en diepte van het water. Het laatste rapport toont aan dat de populatie stabiel is gebleven en dat onze inspanningen dus vrucht afwerpen.

MEKONGREGIO – MYANMAR

DOEL

BESCHERMING VAN DE MET UITSTERVEN BEDREIGDE OLIFANTEN DIE TE KAMPEN HEBBEN MET STROPERIJ EN VERGELDINGSACTIES IN DAWNA-TENASSERIM, MYANMAR.

Partners WWF-Myanmar, KNU Forest Department (KFD)

Duur 20/04/20 - 30/06/20

Bijdrage 2020 € 20 000 (fondsen van giften aan WWF-België)

RESULTATEN IN 2020

De zes beschermingseenheden actief in de zuidelijke zone van Dawna-Tenasserim hebben geen enkel geval van stroperij of slachting vastgesteld tijdens de duur van het project. Een gezamenlijke inspanning van het KFD en WWF-Myanmar heeft een aanzienlijk aantal potentiële mens-olifantconflicten verhinderd door de route die de olifanten volgen, om te leiden zodat ze niet langs een pas opgerichte kolonie aan de grens tussen Thailand en Myanmar liepen. De omleiding werd verwezenlijkt door het kunstmatig aanbrengen van minerale zouten langs de nieuwe route.

MEKONGREGIO – MYANMAR, THAILAND

DOEL

HET BESCHERMEN VAN DE TIJGER IN DAWNA-TENASSERIM EN DE MILIEU-IMPACT VAN DE AANLEG VAN DE WEG NAAR DAWEI BEPERKEN.

Partners WWF-Myanmar, WWF-Thailand

Duur 01/07/18 - 30/06/21

Budget 2020 € 50 000 (fondsen van giften aan WWF-België)

RESULTATEN IN 2020

- Dankzij lobbywerk en intense samenwerkingen werd rekening gehouden met de belangrijkste aanbevelingen van WWF bij het ontwerp van de weg naar Dawei. Deze weg verbindt de haven van Dawei met Bangkok, en loopt door een tijgerterritorium dat zich uitstrekt over de landsgrenzen van Myanmar en Thailand heen. Om de impact van deze weg te beperken, zullen er 12 wildoversteekplaatsen met 25m hekwerk langs de weg aan deze oversteekplaatsen, voorzien worden. WWF deed ook de aanbeveling om een fonds voor milieubeheer te voorzien voor de oprichting van een beschermd gebied, en om de lokale gemeenschappen te vergoeden voor het toezicht op en het onderhoud van deze oversteekplaatsen.
- Regelmatige patrouilles en gezamenlijke initiatieven hebben resultaat opgeleverd: drie tijgerwelpen van twee verschillende moederdieren werden vastgelegd op camera.

DOEL

BIJDRAGEN TOT HET BEHOUD VAN DE JAGUAR IN ECUADOR (DIT PROJECT SLUIT AAN BIJ HET LOPENDE PROJECT 'NORTH AMAZONIAN CORRIDOR' MET WWF-COLOMBIA EN WWF-PERU).

Partner WWF-Ecuador

Duur 01/20 - 12/20

Bijdrage 2020 € 160 000 (fondsen van giften aan WWF-België)

© WWF-ECUADOR

Meerdere leden van de Cuyabeno-gemeenschap werden opgeleid om cameravallen te plaatsen en te gebruiken om de fauna, die zich op hun grondgebied ophoudt, beter te begrijpen en te beschermen.

RESULTATEN IN 2020

Dit project startte begin 2020. Door vertragingen en de uitbraak van SARS-CoV-2 werden er in het financieel jaar 2020 nog geen concrete resultaten geboekt.

CONGOBEKKEN – CONGO-BRAZZAVILLE

DOEL

SAMEN MET HET ROBERT KOCH INSTITUUT DE GEZONDHEID VAN MENSAPEN EN ANDERE WILDE DIEREN, EVENALS ALLE PERSONEN DIE IN NAUW CONTACT STAAN MET DEZE DIEREN, MONITOREN OM DE GEZONDHEID VAN MENS EN DIER TE VERBETEREN.

Partner WWF-Duitsland, WWF-Centraal-Afrika

Duur 01/06/20 - 30/06/21

Budget 2020 € 50 000 (fondsen van giften aan WWF-België)

© NATUREPL.COM/ANUP SHAH/WWF

Dit project zal uitgevoerd worden in de prioritaire regio's van het Congobekken.

RESULTATEN IN 2020

Het contract werd een maand voor het einde van het financieel jaar ondertekend. Er zijn dus nog geen resultaten beschikbaar. Met de financiële steun van WWF kan de infrastructuur van het laboratorium op het terrein verbeterd worden en kunnen de personeelskosten voor dit project ondersteund worden.

KLIMAAT

Om mens en natuur te beschermen, wil WWF de gemiddelde wereldwijde klimaatopwarming beperken tot 1,5°C. Daarom moet, tegen 2030, de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen met 40% verminderen (t.o.v. 2010), 40% van de wereldwijde energievraag ingevuld worden door hernieuwbare energie, en moeten alle landen plannen implementeren om de klimaatrisico's en -effecten op te vangen. Om die doelstellingen te behalen, verleent WWF-België advies aan de Belgische regeringen om het nationaal energie- en klimaatplan te verbeteren, pleiten we voor het uitdoven van subsidies voor fossiele brandstoffen, en zoeken we steun voor de Europese Green Deal die ook op onze wetgeving effect zal hebben.

© DAVID FERNÁNDEZ/WWF-SPAIN

Op vrijdag 6 december 2019, tijdens COP25, verzamelden jongeren in Madrid en in andere steden wereldwijd om aandacht te eisen voor de klimaatnoodsituatie.

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 OVERTREFT BELGIË ZIJN EUROPESE 2020-KLIMAAT- EN ENERGIEDOELSTELLINGEN EN IMPLEMENTEERT HET BIJKOMENDE MAATREGELEN OM RIJN VÓÓR 2050 KOOLSTOFNEUTRAAL TE ZIJN.

Partners

Klimaatcoalitie, The Shift, Youth for Climate

Duur 2018 - 2022

De **klimaatverandering** is een van de grootste uitdagingen waarmee de mensheid ooit werd geconfronteerd. Ze versterkt het dramatische **verlies aan biodiversiteit** en vormt een **bedreiging voor de gezondheid en het welzijn van de mens**. WWF adviseert regeringen over beleidsmaatregelen en gaat partnerschappen aan. Om de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs te halen, moeten de regeringen, het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld samen de klimaatactie naar een hoger niveau tillen om de uitstoot van broeikasgassen op korte termijn aanzienlijk te verminderen. België moet ruim voor 2050 klimaatneutraal zijn.

Daarom onderhoudt WWF de **dialogo met politieke partijen en hun gekozen vertegenwoordigers** over de klimaatwetenschap en oplossingen voor België. Zo'n 70 parlementariërs waren aanwezig op een lunch over dit thema georganiseerd door de klimaatcoalitie. Lidorganisaties zoals WWF, IEW en c.n.c.d-11.11.11 namen het inhoudelijk programma voor hun rekening. In navolging van onze verkiezingscampagne hield WWF ook de vinger aan de pols tijdens de verschillende regeringsformaties.

WWF verschaft ook **advies aan bestuursprocessen** (Belgisch nationaal energie- en klimaatplan (NEKP) op regionaal en federaal niveau; Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling) om het Belgische klimaatbeleid te versterken.

WWF was aanwezig op **COP25 in Madrid** om zijn standpunt over de aanpak van de klimaatverandering kracht bij te zetten, compromissen te helpen smeden en duidelijk te communiceren over de aanpassingen, beslissingen en acties die nodig zijn om de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs te halen.

RESULTATEN IN 2020

- In de definitieve versie van het **NEKP** gaan de federale overheid – die voor bijna 95% verantwoordelijk is voor fossiele brandstofsubsidies – en de Waalse overheid het engagement aan om fossiele brandstofsubsidies versneld terug te schroeven. Vorig jaar publiceerde WWF de studie 'Fossiele brandstofsubsidies: verborgen hinderpalen voor het Belgische klimaatbeleid'. De studie bracht aan het licht dat er nog steeds voor minstens € 2,7 miljard naar de fossiele sector vloeit. De elementen opgenomen in het NEKP waren **eisen die WWF formuleerde** tijdens zijn verkiezingscampagne en beleidswerk.
- Verhoogde klimaatambitie voor 2030 in het **Brusselse, Waalse en federale regeerakkoord**, na de WWF-verkiezingscampagne en opvolgend beleidswerk voorafgaand aan de regeringsvormingen.

DOEL

TEGEN EIND 2020 ZAL WWF-GRIEKENLAND HET POLITIEKE DISCOURS VOOR OLIE- EN GASBORINGEN VOLLEDIG ONDERUIT HALEN D.M.V. STRATEGISCHE JURIDISCHE PROCEDURES, BELEIDSWERK EN HET IN VRAAG STELLEN VAN DE LEGITIMITEIT VAN DE CONTRACTEN.

Partner

WWF-Griekenland

Duur 17/06/20 - 30/06/21

Bijdrage 2020 € 90 000 (fondsen van giften aan WWF-België)

Indien er olie zou gewonnen worden voor de Griekse kust, zullen vervuiling en olielozingen bedreigingen vormen voor unieke soorten zoals zeeschildpadden.

RESULTATEN IN 2020

Het contract werd getekend in mei 2020 maar WWF-Griekenland heeft het politieke debat toch al kunnen beïnvloeden. De verklaring van de premier in het parlement waarin hij bevestigt dat olie en gas geen winstgevend verhaal zijn voor Griekenland, is een bemoedigend teken. Er wordt een klimaatwet opgesteld, een openbare raadpleging georganiseerd, en er werd een prestigieuze wetenschappelijke raad aangesteld.

VOEDING & LANDBOUW

Duurzame voedingssystemen die de biodiversiteit beschermen en de voedsel- en voedingszekerheid verzekeren, zijn de enige weg vooruit. Daarom wil WWF dat tegen 2030 50% van de oppervlakte gewijd aan landbouw en aquacultuur op duurzame wijze beheerd wordt, dat de wereldwijde voedselverspilling per inwoner gehalveerd wordt, en dat de verliezen na oogst beperkt worden. WWF-België werkt proactief mee aan een landbouwproductie in harmonie met de natuur, en aan de bewustwording van consumenten, opdat hun gewoontes en keuzes binnen de limieten van de planeet blijven.

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 HEEFT WWF-BELGIË EEN BIJDRAGE GELEVERD AAN HET STOPPEN VAN ONTBOSSING VEROORZAAKT DOOR DE PRODUCTIE VAN VEEVOEDER IN TROPISCHE GEBIEDEN EN HEBBEN DE ACTIES VAN WWF-BELGIË EEN POSITIEF EFFECT OP DE BIODIVERSITEIT IN HET BELGISCHE LANDBOUWLANDSCHAP. WWF DOET DIT DOOR EEN LANDBOUW TE PROMOTEN DIE WERKT MET EN VOOR DE NATUUR, EN DOOR EEN DIEET MET EEN MEER KWALITATIEVE MAAR LAGERE CONSUMPTIE VAN DIERLIJKE PRODUCTEN AAN TE MOEDIGEN.

Partners andere Europese WWF-kantoren, AIESEC, Fundación Vida Silvestre Argentina, Associação Natureza Portugal, Estonian Fund for Nature, IMPAACTE (coalitie van NGO's die zich inzetten voor een ecologische transitie van het landbouw- en voedselbeleid: Inter-Environnement Wallonie, Greenpeace, Natagora, Nature & Progrès, WWF)

Duur 2018 - 2022

Het 'Eat4Change'-project wordt mee gefinancierd door het 'DEAR'-programma van de Europese Commissie voor de periode 2020 - 2024.

Duurzame landbouw beschermt de ecosystemen en kan de biodiversiteit herstellen.

Aangevuurd door de internationale concurrentie vormt de **intensieve landbouw een belangrijke oorzaak van het verlies aan biodiversiteit en van de verontreiniging in België. Hij draagt ook bij aan de klimaatverandering.**

Consumenten betalen steeds meer voor voedingsproducten, vaak met nefaste gevolgen voor de landbouwers en landbouwsters. Bovendien draagt onze consumptie van geïmporteerde grondstoffen zoals palmolie of soja (voornamelijk gebruikt in diervoeding) bij tot de ontbossing en degradatie van waardevolle habitats op andere continenten.

Nochtans kan **duurzame landbouw ecosystemen beschermen, de vruchtbaarheid van de bodem verbeteren, zijn potentieel tot opname van koolstof verhogen en overstromingen voorkomen.** De overgang naar een duurzame landbouw kan bovendien werkgelegenheid creëren, de werkomstandigheden verbeteren en de gezondheidskosten verlagen. Het is daarom belangrijk om landbouwers en landbouwsters te ondersteunen bij hun transitie naar een duurzaam landbouwmodel. De onderhandelingen over het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid zijn een belangrijke hefboom om de overgang naar duurzame productiemethoden te versnellen en om overheidssubsidies af te stemmen op de veranderende consumptiepatronen. We grijpen deze onderhandelingen dan ook aan om actief te pleiten voor de nodige veranderingen.

WWF werkt ook aan het vierjarig Europees project **'Eat4Change'** dat zich richt op het veranderen van voedingsgewoontes van Europese burgers en op het verduurzamen van de voedselproductie, vooral in de veehouderij.

RESULTATEN IN 2020

- De verkiezingscampagne van 2019 heeft de goedkeuring en uitvoering van ambitieuze regionale strategische plannen bevorderd in het kader van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Als gevolg van deze campagne werden **milieuorganisaties voor het eerst betrokken bij de totstandkoming van de strategische plannen van het GLB.**
- Publicatie en presentatie van het rapport **'PAC 2021-2027 : des pistes pour encourager et soutenir la transition écologique de l'agriculture wallonne'**. Dit rapport past in het kader van het lobbywerk van WWF en andere NGO's.

An underwater photograph showing a vibrant coral reef. The foreground is dominated by dense, purple branching coral. Several bright blue fish are swimming in the clear water above the reef. The background is a deep blue, suggesting the open ocean.

OCEAAN

Op internationaal vlak streeft WWF naar productieve en veerkrachtige oceaanecosystemen die het menselijk welzijn en de biodiversiteit in stand houden. Daarom wil WWF dat tegen 2030 ten minste 30% van de kust- en mariene ecosystemen beschermd en efficiënt beheerd wordt, en dat het aantal duurzame visserijen wereldwijd verdubbelt. WWF-België draagt hiertoe bij door te pleiten voor meer ruimte voor de Noordzeenatuur, mee te zoeken naar een alternatief voor de boomkor, en te ijveren voor een wereld waarin diepzeemijnbouw overbodig is.

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 WORDT MINSTENS 36% VAN HET BELGISCH DEEL VAN DE NOORDZEE EFFECTIEF BESCHERMD.

Partners '4Sea'

(Natuurpunt, Greenpeace, Bond Beter Leefmilieu, WWF-België), WWF-EPO en andere Europese WWF-kantoren, wetenschappers van het KBIN, INBO, VLIZ, ILVO, UGent en KUL

Duur 2018 - 2022

Het ecosysteem 'Noordzee' loopt door over het strand, over de duinen, tot in de polders.

In onze Noordzee leven **meer dan 2 100 soorten planten en dieren** in een onderwaterlandschap van zandbanken, grindbedden, schelpkokerwormbanken en cultureel erfgoed. Het ecosysteem stopt niet aan de branding maar loopt door over het strand, over de duinen, tot in de polders. Ondanks de beperkte grootte is het behoorlijk druk in, op en rond onze Noordzee. **Verschillende activiteiten zoeken er een plekje:** visserij en aquacultuur, militaire activiteiten, zand- en grindwinning, scheepvaart, havens, offshore energieproductie, pijpleidingen en kabels, toerisme en recreatie, wetenschappelijk onderzoek ...

In navolging van onze Noordzee- en verkiezingscampagnes, **bleven we actief ijveren voor:**

- de herziening van de Wet Marien Milieu zodat bodemberoerende activiteiten uitgesloten kunnen worden in beschermde gebieden;
- de afbakening van een marien reservaat in de Natura 2000-gebieden, met als exclusieve functie natuurbescherming;
- een project voor actief natuurherstel van de historische oesterbedden;
- de realisatie van offshore windmolenparken op een natuurinclusieve manier;
- overleg met het Vlaams Gewest om de Natura 2000-gebieden op land en zee te verbinden en te beheren als één natuurgebied.

Sinds begin 2020 bundelt de **coalitie '4Sea'** de krachten voor een sterk Noordzeebeleid. Ze zet zowel in op het versterken van de **biodiversiteit** als op de snelle omschakeling naar **hernieuwbare energie**. De coalitie bepleitte volgende punten o.a. op het Kabinet van de staatssecretaris voor de Noordzee:

- het Belgisch deel van de Noordzee draagt in 2026 bij aan de biodiversiteits- en klimaatdoelen. D.w.z. dat er in het volledig Belgisch deel van de Noordzee een goede milieutoestand bereikt wordt zoals omschreven door de Kaderrichtlijn Mariene Strategie.
- 30% van het Belgisch deel van de Noordzee wordt effectief beheerd als natuurgebied zoals voorgeschreven door de Habitat- en Vogelrichtlijn.
- daarnaast wordt een marien reservaat afgebakend dat minstens 10% van het Belgisch deel van de Noordzee uitmaakt en waarin natuurbescherming het belangrijkste doel is.
- het Belgisch deel van de Noordzee levert in totaal 4,4 GW aan hernieuwbare energie in de afgebakende windmolenzones die natuurinclusief ingericht worden. De netkoppeling wordt geoptimaliseerd, zodat er geen overbodige infrastructuur wordt aangelegd.

RESULTATEN IN 2020

- N.a.v. onze Noordzeecampagne werden in het **Marien Ruimtelijk Plan 2020-2026**, gepubliceerd op 02/07/19, **drie van de zes eisen van WWF** opgenomen:
  - het debat over het verbinden van Natura 2000-gebieden op land en in zee en de afbakening van landzeereservaten moet gevoerd worden;
  - de bescherming van waardevolle scheepswrakken voor erfgoed en natuur;
  - ruimte voor 4 000 MW aan hernieuwbare energie; jammer genoeg werd er meer ruimte voor hernieuwbare energie ingepland in Natura 2000-gebieden dan initieel voorzien.

DOELSTELLING 2022

TEGEN 2022 HEBBEN DE BELGISCHE VISSERS EEN ALTERNATIEF VOOR BOOMKORVISSERIJ UITGEWERKT EN IN PRAKTIJK GEBRACHT.

Partners WWF-EPO en andere Europese WWF-kantoren, wetenschappers van het VLIZ en ILVO

Duur 2018 - 2022

De stekelrog (*Raja clavata*) – de meest verkochte roggensoor in Vlaanderen – komt vaak als ongewenste vangst in de netten terecht.

De Belgische visserij werkt met een bodemberoerende vistechiek, namelijk de **boomkor**. De Belgische overheid heeft de middelen en de kennis om alternatieven te zoeken, te testen en uit te rollen. Bij gebrek aan overheidssteun is de Belgische visserij momenteel zelf de zoektocht gestart naar alternatieve vistechieken.

WWF pleit voor een **vermindering van de impact van de visvangst op het mariene leven en de zeebodem**. WWF kan fondsen helpen zoeken en aanvragen helpen indienen op Vlaams, Belgisch en Europees niveau, projecten en grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden helpen opzetten en mee ijveren voor overheidsplannen voor het stimuleren en uitrollen van alternatieve vistechieken. Er werden verschillende vergaderingen georganiseerd om na te gaan hoe WWF de Belgische visserij kan helpen om duurzamer te worden.

Nadat WWF in 2018, samen met Birdlife, Seas at Risk, Client Earth en Natuurpunt een klacht neerlegde bij de EU tegen de ontoereikende **visserijbeperkende maatregelen in de Vlaamse Banken** (Natura 2000-gebied, toepassing Artikel 11 van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid), werden deze afgekeurd door Europa. In februari 2020 organiseerde de Dienst Marien Milieu, in samenwerking met het KBIN en het ILVO, een **consultatiemoment over de studies die in 2020 aanvingen** ter voorbereiding van het nemen van visserijmaatregelen in het Belgisch deel van de Noordzee. WWF volgt deze studies en het lopende proces als betrokken partij op.

RESULTATEN IN 2020

- Visserijbeperkende maatregelen in de Vlaamse Banken: **consultatiemoment** over de **voorbereidende studies**. Tijdens het vorige proces werden er geen studies gedaan.

MIDDELLANDSE ZEE - FRANKRIJK, GRIEKENLAND, ITALIË, KROATIË, MAROKKO, TUNESIË, TURKIJE

DOEL

IMPLEMENTATIE IN 2021, DOOR DE INVLOEDRIJKE BELANGHEBBENDEN VAN DE MIDDELLANDSE ZEE, VAN EEN STRATEGIE GERICHT OP DE TOTALE ELIMINATIE VAN VERVUILING DOOR MICROPLASTICS IN DE MIDDELLANDSE ZEE TEGEN 2030.

Partner

WWF-Middellandse Zee

Duur 01/01/19 - 31/12/21

Bijdrage 2020

€ 161 000 (fondsen van giften aan WWF-België)

© MILOS BICANSKI/WWF-LUK

De Middellandse Zee is een van de meest met plastic vervuilde zeeën ter wereld.

RESULTATEN IN 2020

- Meer dan 250 000 mensen uit verschillende landen rond de Middellandse Zee hebben de petitie van WWF ondertekend die hun regeringen oproept om een mondiaal verdrag te sluiten over de vermindering van de plasticvervuiling in het mariene milieu.
- Vergaderingen en workshops werden georganiseerd met het bestuur van de Prinseneilanden in Turkije, met de gemeentebesturen van Hammamet, Tinja, Nabeul en Gabès in Tunesië en met het stadsbestuur van Sabaudia in Italië om de nodige stappen te bepalen voor de oprichting van proefgebieden waar de plasticvervuiling zal worden verminderd.
- De stad Tanger heeft zich ertoe verbonden alle plasticvervuiling te verbannen tegen 2030 door deel te nemen aan de 'Plastic Smart Cities' van WWF. WWF en de Marokkaanse ministeries werken verder aan een actieplan voor de stopzetting van plasticvervuiling.
- Ongeveer 1 000 toeristen hebben deelgenomen aan de campagne 'Plastic Free Beaches' die plaatsvond in 12 Italiaanse baaien. 60 000 folders over plasticvervuiling in zee werden uitgedeeld.

MIDDELLANDSE ZEE - ALBANIË, GRIEKENLAND, TURKIJE

DOEL

DE VISSERS WORDEN ECHTE SLEUTELFIGUREN EN PARTNERS VAN EEN DUURZAME VISVANGST OM DE VISVOORRADEN IN DE MIDDELLANDSE ZEE TE HERSTELLEN EN DE INKOMSTEN VAN DE VISSERS TE VERHOGEN.

Partner

WWF-Middellandse Zee

Duur 01/01/19 - 31/12/21

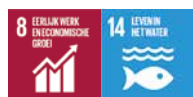
Bijdrage 2020

€ 189 000 (fondsen van giften aan WWF-België)

© CARLO GIANFERRO/WWF-MEDITERRAAN

De artisanale visvangst speelt een belangrijke rol bij het realiseren van een duurzame visserij.

RESULTATEN IN 2020

- Op basis van wetenschappelijke studies werden in Albanië drie mogelijke sites geïdentificeerd voor de implementatie van een project voor co-beheer van de visvangst met kleinschalige vissers.
- Het Griekse ministerie van plattelandsontwikkeling en voedselvoorziening heeft zijn steun toegezegd aan een project voor duurzaam co-beheer van de visvangst in Griekenland. Het administratieve en institutionele kader van de sector van de artisanale visvangst moet beter gecommuniceerd worden aan de lokale vissers.
- De principes en richtlijnen voor het beheer en de ontwikkeling van de artisanale visvangst in Turkije zijn versterkt naar aanleiding van de publicatie van een wetenschappelijke studie ('Catch Per Unit Effort').

TOGETHER POSSIBLE!

De natuur toont ons op zoveel manieren een simpele waarheid: samenwerken loont. Bij WWF streven we naar een toekomst waarin de mens in harmonie leeft met de natuur. Maar één organisatie alleen kan dit niet bolwerken. Iedereen moet zijn steentje bijdragen. Want het welzijn van de ons omringende natuur bepaalt ook ons welzijn.

EEN JAAR VOL ONVOORZIENE WENDINGEN

Meer dan 134 000 Belgen steunen WWF financieel en zovelen meer sleutelen met ons aan de weg. Samen kunnen we wel degelijk verandering teweegbrengen, en dat valt ook af te leiden uit de resultaten van de campagnes die we het afgelopen jaar hebben gevoerd.

VOOR EEN NATUUR ZONDER PLASTIC

Plastic is ongelooflijk handig en praktisch. Ons moderne leven hangt ervan af. Maar als het in de natuur terechtkomt, verstikt het onze rivieren en de oceaan, doodt het waterdieren, vervuult het het voedsel dat we eten, de lucht die we inademen en het water dat we drinken. De cijfers zijn niet bemoedigend: de oceaan bevat 300 miljoen ton plastic en daar komt elk jaar 8 miljoen ton bij. Zelf eten, drinken of ademen we per jaar ongeveer 250 gram plastic in. Genoeg redenen voor WWF om dit aan de kaak te stellen. **11 576 Belgen en zowat 2 miljoen mensen wereldwijd ondertekenden de petitie** en eisten van hun regeringen een bindende, overeenkomst om de plastic-crisis tegen 2030 te stoppen. Wordt vervolgd ...

70% OFF BIJNA TOTALE LIQUIDATIE

In november 2019 lanceerden we een **oproep voor steun aan de Afrikaanse olifant**. De alarmerende cijfers wijzen immers op een sombere toekomst voor deze dikhuid: de populatie is met 70% gedaald in amper 40 jaar tijd. Actie is dus noodzakelijk. Dankzij de ontvangen giften hebben we samen met onze partner 'African Parks' een **bewakingssysteem van 'Smart Parks'** in gebruik genomen waarmee we in real time de verplaatsingen van de olifanten in de nationale parken van Malawi kunnen opvolgen. Zo kunnen we hen beter beschermen tegen stropers en het aantal mens-olifantconflicten verminderen (zie pagina 29).

© GREG ARMFIELD / WWF-UK

HOOP VOOR HET AMAZONEWOUDE

In de zomer van 2019 ging meer dan acht miljoen hectare bos in rook op, vooral in Bolivia, Brazilië en Paraguay. Dorpen moesten geëvacueerd worden en duizenden mensen raakten hun hele hebben en houden kwijt. Miljoenen dieren lieten het leven. WWF reageerde meteen en lanceerde een campagne om geld in te zamelen. Dankzij de meer dan **1 300 giften** aan ons noodfonds konden we snel **noodhulp** bieden. Nu werken we, samen met de lokale gemeenschappen, aan de **wederopbouw** (zie pagina 20).

© VERONICA JOSEPH/WWF-AUSTRALIA

BOSBRANDEN IN AUSTRALIË

En toen stond Australië in brand. Meer dan 12 miljoen hectare ging in vlammen op. Het aantal dieren dat werd gedood of verdreven liep op tot bijna drie miljard. En weer zetten we halsoverkop een **noodfonds** op. Bijna **12 000 giften** maakten, in eerste instantie, technische ondersteuning mogelijk: ondersteuning van gespecialiseerde dierenartsen die over heel Australië medische zorg verleenden aan gewonde wilde dieren, het verzenden van voedsel en water voor dieren in nood naar de gebieden die getroffen waren door de branden, het inzetten van speurhonden voor de opsporing van overlevende koala's ... In de toekomst zullen de giften bijdragen tot het herbebossingsplan 'Two billion trees', dat het leefgebied van de soorten die rechtstreeks zijn getroffen, moet herstellen (zie pagina 20).

EN TOEN VIEL ALLES STIL ...

In maart 2020 legde de **COVID-19-pandemie** wereldwijd zo goed als alle activiteiten lam. De crisis is een duidelijk teken aan de wand: de vernieling van de natuur kost mensenlevens. Bovendien vormde de crisis ook een ernstige bedreiging voor natuurbehoud. De inkomstendaling als gevolg van de crisis had gevolgen voor de lopende projecten, het beheer van natuurparken en beschermde gebieden, en voor de uitbetaling van de lonen van rangers en andere lokale arbeidskrachten. Na de eerste verbijstering, lanceerden we opnieuw ... een **noodfonds: 'for Nature, for Us'**. Meer dan 4 500 Belgen beslisten WWF te steunen, waarvan bijna 2 000 met een maandelijks bijdrage. Hartverwarmend! ...

DE JONGSTE GENERATIES VOOR EEN LEVENDE PLANEET

WWF-België zet al jaren stevig in op educatie en natuurbeleving voor kinderen en jongeren. Van zodra het zaadje van de jonge natuurbeschermers begint te kiemen, geven we hen graag de middelen om in actie te komen voor een betere planeet. We doen dit op school met gratis lesmateriaal en klasbezoeken, maar ook steeds meer buiten de schoolmuren via de WWF-Rangerclub. Op 30 juni 2020 noemden bijna 5 000 kinderen zich WWF-Ranger! De jonge natuurbeschermers ontvingen vijf Rangerclub Magazines en konden deelnemen aan een leuk aanbod natuuractiviteiten, al strooide COVID-19 op het einde van het werkjaar wat roet in het eten.

Weetje: sinds begin 2020 zit het Rangerclub Magazine in een nieuw jasje én is het vier pagina's dikker!

september 2019

Op de **'National Cleanup Day'** (21 september) vroegen we de WWF-Rangers om in hun buurt een stukje natuur schoon te maken. Heel wat jonge natuurbeschermers kwamen in actie en ruimden zwerfvuil op. Hier zie je Mattis. Hij heeft samen met zijn kleine zus en haar pop een stukje bos opgeruimd. Ze verzamelden twee grote zakken afval. Echte helden!

oktober 2019

Radio Oorwoud, dat zijn knotsgekke liedjes over de natuur voor kinderen van 3 tot 999 jaar. De **'bende van Oorwoud'** ging langs heel wat zalen in Vlaanderen met de **nieuwe theatershow 'Vuil! Vuil! Vuil!'**. Op 29 oktober speelden ze de pannen van het dak in de Arenbergschouwburg in Antwerpen. Ook werd het **leesboek 'SOS Red het Bos'** voorgesteld.

augustus 2020

Ook dit jaar reisde de **stand van de WWF-Rangerclub** langs heel wat evenementen in België. Vanaf april werden er een aantal geannuleerd, maar met mondkapjes, veel enthousiasme en goede moed stonden we deze zomer in dierenpark Forestia (Theux), en voor de eerste keer ook in SEA LIFE Blankenberge.

juli 2020

WWF organiseerde deze zomer **drie - 'COVID-19-proof' - Rangerclub-kampen**: twee aan zee (Cadzand, Nederland i.s.m. met Kriebels en Kuren) voor 70 Nederlandstalige Rangers. 40 Franstalige Rangers zakten af naar de Hoge Venen (Ovifat i.s.m. met Kaleo asbl). Daarnaast organiseerde IdeeKids acht WWF-Natuurbeschermers-kampen in Vlaanderen.

Ontdek meer over deze projecten op wwf.be/ [scholen](http://scholen.rangerclub.be) en rangerclub.be.

In samenwerking met:

© WWF-BELGIUM

november 2019

76 kinderen maakten het **WWF-kantoor** onveilig op de **'grote tijgerdag'**! Een WWF-expert vertelde hoe je tijgers kan herkennen, waar ze precies leven en wat de bedreigingen zijn voor deze grote kat. Nadien kregen de kinderen een rondleiding op kantoor. Een leuke dag vol kattenstreken, streepjes en tijgergebruil. Onvergetelijk!

© AACP

december 2019

Tijdens COP25 namen zo'n 60 Belgische studenten uit 10 scholen deel aan een **internationaal jongerenforum over het klimaat** met o.a. een 'climate challenge', een presentatie van de duurzame projecten die in de scholen worden geïmplementeerd, het schrijven van beleidsaanbevelingen en de ontwikkeling van een platform met duurzame acties.

In samenwerking met:

© KBIN

januari 2020

De WWF-Rangers bezochten de tijdelijke **tentoonstelling 'Antarctica'** in het **Museum voor Natuurwetenschappen in Brussel**. Tijdens de kerstvakantie vond je aan de ingang de stand van de WWF-Rangerclub en kon je samen met pinguïns op de foto in de winterse WWF-photobooth.

In samenwerking met:

© UANTWERPEN

februari 2020

30 scholen namen deel aan de **workshop 'wetenschappelijke experimenten'** (9-14 jaar), georganiseerd in samenwerking met klimatologyologen van de universiteiten van Antwerpen en Luik. Op basis van hun observaties van de wereld om hen heen, ontwerpen de leerlingen wetenschappelijke experimenten en bouwen ze tools om klimaatkwesties te begrijpen.

Met de steun van:

© KARAKTERS

juni 2020

WWF ontwikkelde in **SEA LIFE Blankenberge** een **nieuwe educatieve wand**. Je leert er alles bij over de **haaien en roggen van de Noordzee** en hoe je deze dieren kan helpen. Een deel van de wand is interactief en gemaakt op maat van kinderen.

In samenwerking met:

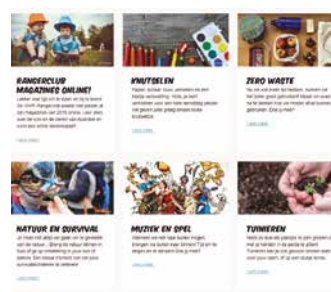

© WWF-BELGIUM

mei 2020

30 scholen namen deel aan de **climate-challenge@school**. Al meer dan vijf jaar biedt WWF leerlingen van 16 tot 18 jaar de mogelijkheid om in hun school klimaatconferenties (COP) te organiseren. Tijdens deze conferenties nemen jongeren de rol op zich van onderhandelaars uit emblematische landen en debatteren ze over actuele kwesties.

Met de steun van:

© WWF-BELGIUM

april 2020

Midden maart brak de **COVID-19-pandemie** uit en werden alle activiteiten van de Rangerclub geannuleerd. Maar niet getreurd: we stelden enkele **magazines gratis online ter beschikking** en ontwikkelden de webpagina **www.rangerclub.be/nl/doen/beestige-tips-om-jou-niet-te-vervelen/**.

© WWF-BELGIUM

maart 2020

Klimaatopschool.be maakt van leerlingen echte klimaatexperts! Informatie, spelletjes, video's en wetenschappelijke experimenten onthullen de oorzaken van de klimaatverandering, de gevolgen voor de planeet, en ook hoe actie te ondernemen! Beschikbaar in twee versies: **klimaatbrigade.be** (9-14) en **climatechallenge.be** (14+).

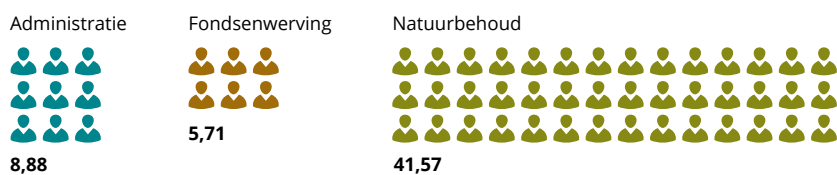
Met de steun van:

ONZE MENSEN

WWF heeft het genoeg te mogen rekenen op getalenteerde en gepassioneerde mensen die zich dagelijks inzetten voor een wereld waarin de mens in harmonie leeft met de natuur.

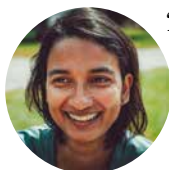
Aantal voltijdsequivalenten

Totaal 56,16

WWF, DAT IS ...

Nima Raghunathan, Field Programs Manager, is verantwoordelijk voor de Mekongregio.

'Als Program Manager bied ik technische en administratieve ondersteuning aan projecten op het terrein. We vormen de link tussen onze filantropische en institutionele partners en onze collega's op het terrein, bespreken problemen, vinden samen oplossingen voor de ecologische uitdagingen ... Ik probeer zo vaak mogelijk ter plaatse te gaan (en me onder te dompelen in de natuur!). Ik ben erg trots op het succes dat de twee wetenschappelijke onderzoeksteams het voorbije jaar hebben behaald in Cambodja (cf. pagina's 16-17, 25): in de vloedbossen van de Mekong lijkt de dolfijnenpopulatie zich eindelijk te stabiliseren, en ze zijn er ook in geslaagd beelden vast te leggen van het zeer zeldzame lierhert. In de oostelijke vlakten van Cambodja gebruiken mijn collega's nieuwe, innoverende detectiemethodes met drones. Al mijn collega's op het terrein zijn een grote bron van inspiratie! Ik leer altijd bij en hun vorderingen delen maakt me heel gelukkig. Ook al ben ik soms 'jaloers' dat zij midden in de natuur werken – wie niet? – hun motivatie werkt erg aanstekelijk.'

Thomas Wyaux werkt samen met Maryssa Cools als Philantropy Officer.

'Als Philantropy Officer is het mijn verantwoordelijkheid om de relatie met onze donateurs te onderhouden en hen transparante informatie te bezorgen zodat ze de impact van hun giften kunnen inschatten. Ik probeer WWF ook in de kijker te plaatsen via onze ambassadeurs en ik beheer de fondsenwervingdossiers van privé-instellingen. De vertrouwensrelatie die ik opbouw, is erg belangrijk, ze draagt ertoe bij dat extra fondsen kunnen worden vrijgemaakt voor natuurbehoudsprojecten. Het feit dat mijn werk kan leiden tot duurzame veranderingen die de natuur ten goede komen, is heel motiverend.'

© ROMAIN THIRY

Bedankt Isabelle!

Na meer dan zeven jaar bij WWF en een lange, goedgevulde carrière, is Isabelle Vertriest dit jaar welverdiend aan haar pensioen begonnen. Ze was een grote troef voor het departement 'Field Programs', en werkte onder meer aan onze projecten in de Mekongregio, het Amazonegebied, het Congobekken, de Miombo-bos-savannes, de Karpaten en hier in België. Isabelle was een sleutelfiguur bij de ontwikkeling van het programma met de Belgische Ontwikkelingssamenwerking en voor het programma 'Nature in Belgium'. Ze had veel aandacht voor de immer veranderende context in onze actieregio's. Zowel haar team als haar partners waardeerden Isabelle enorm voor haar goede humeur en haar enthousiasme, die nu al gemist worden. Oprechte dank voor je werk Isabelle!

ONZE FILOSOFIE ALS WERKGEVER

WWF zorgt ervoor dat zijn medewerkers en medewerksters kunnen evolueren binnen een organisatie waar respect, diversiteit, rechtvaardigheid en competentie centraal staan in de beslissingen die hen aangaan.

Om deze waarden te belichamen, respecteert WWF-België de volgende managementprincipes:

- **talent** – aantrekken en behouden van bekwame, gemotiveerde medewerkers en medewerksters die bijdragen aan onze missie;
- **management** – managers vormen die zich voluit inzetten voor hun team;
- **ontwikkeling** – bevorderen van interne mobiliteit en het volgen van opleidingen;
- **transparantie** – streven naar open en eerlijke communicatie;
- **verantwoordelijkheid** – het nodige vertrouwen verlenen aan alle medewerkers en medewerksters;
- **eenvoud** – op zoek gaan naar eenvoud en flexibiliteit en het bevorderen van creativiteit.

WWF-België ontwikkelde een coherent, motiverend, rechtvaardig en transparant loonbeleid in lijn met onze waarden en de markt, aangevuld met een pakket extralegale voordelen. We besteden ook bijzondere aandacht aan onze loonpolitiek: in 2020 bedroeg de verhouding tussen het hoogste en het laagste loon binnen de organisatie 4,35.

Gelijke kansen en gendergelijkheid staan op alle niveaus centraal binnen de organisatie. Onze terreinprojecten, lobby- en sensibilisatie-activiteiten komen zowel ten goede aan vrouwen als mannen en dragen bij tot gendergelijkheid.

WWF-België volgt een strikt beleid op het gebied van preventie van en onderzoek naar fraude en corruptie, en het signaleren en openbaar maken van belangenconflicten.

Gezondheids crisis: aandacht voor het fysieke en mentale welzijn van ons personeel

Door de COVID-19-pandemie heeft het management in maart beslist thuiswerk als de norm in te voeren om de risico's op besmetting zoveel mogelijk te beperken en ieders veiligheid te garanderen. Bijzondere aandacht ging daarbij naar de individuele situaties van onze medewerkers en medewerksters (jonge kinderen, thuisonderwijs, mentale en fysieke gezondheid ...). Het management heeft volledig vertrouwen in het personeel wat betreft de capaciteit om het eigen werk zo goed mogelijk te organiseren. We zetten daarbij in op transparantie, tips en middelen om deze uitzonderlijke tijd beter te beheren: opleiding in telewerk, hotline voor psychologische ondersteuning met advies en hulpmiddelen, wekelijkse virtuele meetings met het voltallige personeel om de motivatie en de teamspirit hoog te houden, informatica-uitrusting (cloud, telecommunicatietools, informaticatoebehoren ...).

STRATEGISCHE LEIDING

Gedreven door hun passie voor de natuur, stellen de bestuursleden van WWF hun ervaring en verschillende competenties (natuurbehoud en -bescherming, fondsenwerving, communicatie, bedrijfsbeheer ...) op vrijwillige basis ter beschikking van onze organisatie. Ook de toegang tot hun professionele netwerk vormt een waardevolle troef voor WWF: relaties met de overheid en beleidsinstanties, de privésector, potentiële partners, de media ...

In België wordt WWF vertegenwoordigd door drie vzw's:

- WWF-Belgium, dat WWF vertegenwoordigt op het Belgische grondgebied
- WWF-Vlaanderen
- WWF-Belgique Communauté Francophone

Deze drie entiteiten zijn door het Ministerie van Financiën erkend als instellingen die recht geven op een belastingvermindering voor ontvangen giften. Deze drie juridische entiteiten functioneren als één operationele entiteit. Hun activiteiten en rekeningen worden geconsolideerd in dit jaarverslag.

In 2020 maakten volgende personen deel uit van de bestuursorganen. Ze voeren hun mandaat onbezoldigd uit.

	WWF-Belgium	WWF-Vlaanderen	WWF-Belgique Communauté Francophone
Voorzit(s)ter	Roseline C. Beudels Jamar de Bolsée	Yan Verschueren	Alain Peeters*
Erevoorzitter	Ronald Biegs		
Vice-voorzit(s)ter	Paul Galand, Yan Verschueren	Karine De Batselier	Paul Galand
Penningmeester(es)	Helga Van der Veken*	Gil Claes	
Andere bestuursleden	Marianne Claes, Johan Coeck, Herman Craeninckx, Manoël Dekeyser, Sabine Denis, Roland Moreau, Alain Peeters, Jean-Marie Postiaux**, Guido Ravoet	Lode Beckers, Johan Coeck, Carl Craey, Chris Tijsebaert*, Martine Van Audenhove, Helga Van der Veken, Ludo Vandewal, Janine van Vessem	Roseline Beudels-Jamar de Bolsée*, Virginie Hess*, Antoine Lebrun, Jean-Marie Postiaux

* Nam een mandaat op in de loop van het boekjaar 2020.
** Nam ontslag in de loop van het boekjaar 2020.

WWF-België verwelkomt **mevrouw Virginie Hess** en **mevrouw Chris Tijsebaert**, die respectievelijk het bestuursorgaan van WWF-Belgique Communauté Francophone en van WWF-Vlaanderen hebben vervoegd, en dankt hen voor hun bereidheid om mee te helpen aan de verwezenlijking van onze missie.

De ambassadeurs en ambassadrices van WWF-België zijn personen met een verschillende achtergrond. Zij hebben zich bereid verklaard om hun talent en hun ervaring ten dienste te stellen van WWF, om aandacht te vragen voor het belang van onze missie.

Ereambassadrice HKH Prinses Esmeralda van België

Michèle Aerden, Pierre-Olivier Beckers, Iwan Bekaert, Philippe J. Berg, Pierre-Alexandre Billiet, Chantal Block, Brigitte Boone, Alfred Bouckaert, Robert Bury, Johan Cattersel, Ingrid Ceusters-Luyten, Régine Claeys, Thierry Claeys Bouuaert, Jean-Pierre Coene, Bruno Colmant, Michel Czetwertynski, Scarlett de Fays, Bernard de Gerlache de Gomery, Jacques de Gerlache, Herman Dehennin, Edward De Jaegher, Eric De Keuleneer, Mary Ann del Marmol, Philippe Delusinne, Cathy Demeestere, Bart De Smet, Diane de Spoelberch, Godefroid de Woelmont, Muriel Dhanis, Eric Domb, Mía Doornaert, Antoine Duchateau, Paul Dujardin, Cedric du Monceau, Jean-Louis Duplat, Jean-Pierre Dutry, Amid Faljaoui, Alain Godefroid, Baudouin Goemaere, Dirk Haesevoets, Roger Heijens, Paul Gaspard Jacobs, Gijsbreght Jansen, Tshibangu Kalala, Robert Kuijpers, Philippe Lambrecht, Henry le Grelle, Florence Lippens, Chantal Lobert, Xavier Magnée, Pierre Mahieu, Michel Malschaert, Jan Meyers, Marc Mullie, Werner Murez, Eric Neven, Mary Pitsy oude Hendrikman, Theo Peeters, Francis Rome, Sonja Rottiers, Catherine M. Sabbe, Eric-Emmanuel Schmitt, Filip Segers, Johan A.C. Swinnen, Rik Torfs, Michel Troubetzkoy, Herman Vandaele, Carlo Vandecasteele, Micheline Vandewiele, Hugo Vanermen, André Van Hecke, Thierry van Mons, Christian Verschueren, Anne Vierstraete, Johan Vinckier, Pascal Vrebos, Serge Wibaut, Véronique Wilmot, Hans Wolters, Kathelijnn Zwart, Victor Zwart.

WWF-België dankt iedereen die zich inzet voor het welslagen van zijn missie, **in het bijzonder onze ereambassadrice HKH Prinses Esmeralda van België** voor haar inzet en enthousiasme om onze organisatie te steunen.

ONS SOCIAAL BELEID

Natuurbehoud moet voordelen inhouden voor iedereen – ook voor de plaatselijke bevolking. Enkele van de grootste successen die WWF dit jaar behaalde, zijn het resultaat van samenwerkingen met lokale gemeenschappen en inheemse volkeren. Die samenwerkingen hebben het mogelijk gemaakt om praktische oplossingen te vinden opdat mens en natuur samen floreren. Ons beleid en onze procedures, voor een deel geïntegreerd in het **Raamwerk van sociale en milieubeschermingsmaatregelen van WWF**, leveren een institutioneel mechanisme voor het beheer van de ecologische en sociale risico's die zijn verbonden aan het werk van WWF¹. De volgende beleidsmaatregelen maken integraal deel uit van onze projecten op het terrein en van ons beleidswerk op regionaal, nationaal en internationaal vlak.

- **Rechten van inheemse volkeren en natuurbehoud:** in 1996 publiceerde WWF de beginselverklaring over inheemse volkeren en natuurbehoud. Deze verklaring weerspiegelt onze inzet om het recht van inheemse volkeren om controle uit te oefenen over hun grondgebieden, territoria en natuurlijke hulpbronnen, en om er de beheer- en bestuursystemen op te zetten die het meest geschikt zijn voor hun cultuur en sociale behoeftes, te respecteren.
- **Het Raamwerk voor natuurbehoud en mensenrechten van WWF** beschrijft de inzet van WWF om de mensenrechten te respecteren en te promoten als onderdeel van onze natuurbehoudsinitiatieven. We doen er alles aan om ervoor te zorgen dat gemeenschappen die mogelijk worden getroffen door natuurbeschermingsinterventies hun rechten begrijpen, naar behoren worden geraadpleegd over de mogelijke gevolgen van de interventie en deelnemen aan de besluitvorming.
- **Het beleid van WWF rond armoede en natuurbehoud** beschrijft de inzet van WWF voor een benadering van natuurbehoud die de allerarmsten ten goede komt.
- **Het genderbeleid van WWF** beschrijft de inzet van WWF voor gendergelijkheid en tegen genderdiscriminatie. De promotie van gendergelijkheid is een essentieel onderdeel van duurzame ontwikkeling en doeltreffend natuurbehoud en maakt integraal deel uit van onze missie, die erin bestaat erover te waken dat de natuurlijke hulpbronnen van onze planeet rechtvaardig worden verdeeld.
- Onze **procedure voor het oplossen van klachten** maakt het mogelijk om de bekommernissen te ontvangen en te beantwoorden van partijen die betrokken zijn bij natuurbehoudsactiviteiten die door WWF ondersteund worden. WWF verbindt zich ertoe om erover te waken dat er meldings- en antwoordsystemen worden opgezet voor, en gecommuniceerd naar, de gemeenschappen. Zo kunnen zij hun bekommernissen rond de negatieve impact van ons werk of van dat van onze partners meedelen – en kan WWF helpen om hierop te antwoorden.
- Ons beleid rond de **Rechten van kinderen** beschrijft de inzet van WWF om de rechten van kinderen op bescherming te respecteren. Alle kinderen, waar ze ook wonen en onder welke omstandigheden dan ook, hebben het recht om beschermd, gevoed en vrij te zijn van alle vormen van geweld, misbruik, verwaarlozing, mishandeling en uitbuiting, zoals bepaald in het 'Verdrag inzake de rechten van het kind'. WWF is verantwoordelijk voor het verhinderen van fysiek, seksueel en emotioneel misbruik en mishandeling door zijn werknemers en anderen waarvoor hij verantwoordelijk is, zoals partners, bezoekers van bedrijfsruimten of vrijwilligers.

¹ Bijkomende informatie: wwf.be/nl/sociaal-beleid

DE BELANGRIJKSTE SCHAKEL IN DIT VERHAAL? U!

Op de voorgaande bladzijden las u wat u hebt mogelijk gemaakt. **Onze welgemeende dank aan:**

- het steeds toenemende aantal **sympathisanten** die onze missie verspreiden via allerhande sociale media;
- de **vrijwilligers** die ons uit de nood helpen op kantoor en tijdens evenementen;
- onze **fondsenwervers** die door weer en wind nieuwe donateurs werven;
- onze **donateurs** die ons de broodnodige en zeer gewaardeerde financiële steun verlenen (4/5 van onze opbrengsten!) waarmee we een groot deel van onze projecten en campagnes financieren;
- onze **partners**, die ons financieel steunen of wiens expertise onontbeerlijk is voor de realisatie van onze projecten;
- onze **institutionele partners**, dankzij wiens steun – in de vorm van subsidies – we veel van onze projecten kunnen uitvoeren;
- al diegenen die aan de toekomstige generaties denken door WWF in hun **testament** op te nemen.

Dankzij jullie steun – in welke vorm dan ook – kunnen we onze projecten verder ontwikkelen en vorm geven. Het is een investering op lange termijn die onze beleidsmedewerkers en onze medewerkers op het terrein toelaat om echt het verschil te maken.

WIJ KUNNEN ONZE SYMPATHISANTEN, VRIJWILLIGERS, WERVERS, LEDEN, DONATEURS, ERFLATERS, PARTNERS ... DUS NIET GENOEG BEDANKEN. SAMEN LUKT HET ONS: TOGETHER POSSIBLE!

Onze leden en donateurs:

██████████	2018: 113 500
██████████	2019: 123 500
██████████	2020: 134 000

WWF-België is lid van de Vereniging voor Ethiek in de Fondsenwerving (VEF). We onderschrijven de Deontologische Code van de VEF en waarborgen de morele kwaliteit van de fondsenwerving en van de transparantie van onze rekeningen.

PARTNERS

Onze institutionele partners, dankzij wiens steun – in de vorm van subsidies – we veel van onze projecten kunnen uitvoeren:

diplomatie.belgium.be/nl/Beleid/Ontwikkelings-samenwerking

federation-wallonie-bruxelles.be

AGENTSCHAP NATUUR & BOS
natuurenbos.be

awac.be

omgevingvlaanderen.be

europa.eu

nationale-loterij.be/over-ons/subsidies

wbi.be

wallonie.be

environnement.wallonie.be

health.belgium.be/nl

Onze partners die ons financieel steunen of wiens expertise onontbeerlijk is voor de realisatie van onze projecten in België:

bondbeterleefmilieu.be

iew.be

natagora.be

pairidaiza.eu/foundation

theshift.be

clientearth.org/

ifaw.org/eu

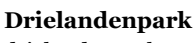
natpro.be

rirl.be

traffic.org

drielandenpark.eu

impaacte.be

naturalsciences.be

rlsd.be

uliege.be

financien.belgium.be/nl/douane_accijnzen

interpol.int/Crimes/Environmental-crime/Forestry-crime

AGENTSCHAP NATUUR & BOS
natuurenbos.be

semois-chiers.be

environnement.wallonie.be

greenpeace.org/belgium/nl/

klimaatcoalitie.be

natuurpunt.be

spadel.com

youthforclimate.be

Onze partners die ons financieel steunen of wiens expertise onontbeerlijk is voor de realisatie van onze projecten elders in de wereld:

act-suriname.org

binco.eu

ecomingafoundation.wordpress.com/about/

knuhq.org/public/en/departement/forestry

sbbur.com

africanparks.org

conservation.org/suriname

elfond.ee/en

www.facebook.com/mboumontour/

tropenbos.sr

aiesec.org

cyncambodia.org

flocambodia.org

natureza-portugal.org

vidasilvestre.org.ar

altropico.org.ec/en/

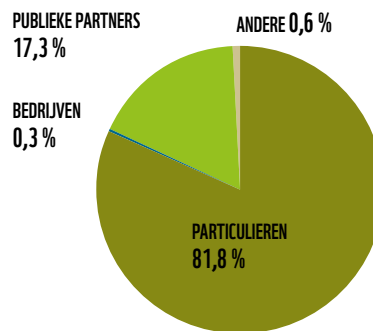
diobasskivu.org/

2020 IN CIJFERS

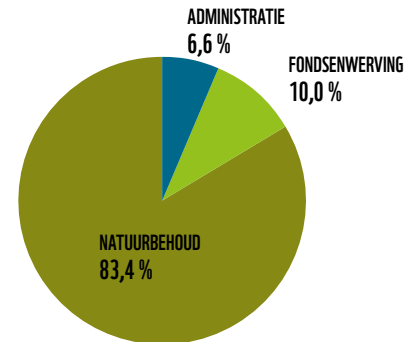
De uitgebreide jaarrekeningen zijn te vinden op de website van WWF-België: wwf.be/cijfers.

De rekeningen worden gecontroleerd en gecertificeerd door Mazars Bedrijfsrevisoren CVBA, Commissaris, vertegenwoordigd door Peter Lenoir. Het financieel jaar 2020 loopt van 1 juli 2019 tot 30 juni 2020.

OPBRENGSTEN 2020

UITGAVEN 2020

RESULTATENREKENING

	2018	2019	2020
Gewone opbrengsten	€ 14.143.312	€ 16.064.178	€ 18.283.638
Particulieren	€ 11.083.635	€ 12.682.683	€ 14.946.963
Giften & bijdragen	€ 8.867.786	€ 9.791.985	€ 11.918.022
Legaten	€ 2.215.849	€ 2.890.698	€ 3.028.941
Bedrijven	€ 147.499	€ 11.163	€ 62.064
Publieke partners	€ 2.840.981	€ 3.250.319	€ 3.166.420
Personeelsubsidies	€ 86.955	€ 99.653	€ 99.586
Subsidies voor natuurbehoudprogramma's	€ 2.754.026	€ 3.150.666	€ 3.066.834
Andere	€ 71.197	€ 120.013	€ 108.191
Gewone uitgaven	€ -12.824.510	€ -14.978.738	€ -15.508.862
Administratie	€ -882.275	€ -875.052	€ -1.022.686
Fondsenwerving	€ -1.623.322	€ -2.009.673	€ -1.552.859
Natuurbehoud	€ -10.318.913	€ -12.094.013	€ -12.933.317
Terreinprojecten	€ -6.234.623	€ -7.039.390	€ -8.054.517
Sensibilisering	€ -4.084.290	€ -5.054.623	€ -4.878.800
Burgers	€ -2.992.138	€ -3.463.035	€ -3.078.776
Overheden	€ -631.590	€ -999.381	€ -1.311.509
Jongeren	€ -460.562	€ -592.207	€ -488.515
Resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening	€ 1.318.802	€ 1.085.440	€ 2.774.776
Financieel resultaat	€ 20.929	€ -125.111	€ 243.949
Uitzonderlijk resultaat	€ 18.031	€ 0	€ 0
Resultaat	€ 1.357.762	€ 960.329	€ 3.018.725

WWF sluit het boekjaar 2020 af met een positief resultaat van € 3,0 miljoen. Dit resultaat wordt enerzijds verklaard door hoger dan verwachte inkomsten uit nalatenschappen. Anderzijds konden bepaalde geplande uitgaven niet worden gedaan door de uitbraak van de COVID-19-pandemie.

BALANS

	2018	2019	2020
Activa	€ 26.101.643	€ 25.877.522	€ 28.806.913
Vaste activa	€ 2.042.247	€ 2.335.501	€ 2.468.696
Vlottende activa	€ 22.603.026	€ 21.950.571	€ 25.017.616
Overlopende rekeningen (activa)	€ 1.456.370	€ 1.591.450	€ 1.320.601
Passiva	€ 26.101.643	€ 25.877.522	€ 28.806.913
Eigen vermogen	€ 9.626.933	€ 10.692.164	€ 13.462.947
Speciaal fonds	€ 12.513.754	€ 12.383.287	€ 12.605.665
Schulden op meer dan één jaar	€ 85.374	€ 41.843	€ 0
Schulden op ten hoogste één jaar	€ 1.627.059	€ 1.898.001	€ 1.850.449
Overlopende rekeningen (passiva)	€ 2.248.523	€ 862.227	€ 887.852

DUURZAAMHEID

Verbruik	2018	2019	2020
Elektriciteit (kWh)	46 807	46 027	42 440*
Gas (kWh)	124 213	124 210	115 163
Water (m ³)	259	251	276
Papier (bladen)	50 800	48 400	44 100

* 14% van ons elektriciteitsverbruik wordt opgewekt door zonnepanelen.

Mobiliteit

Al onze medewerkers gebruiken de fiets of het openbaar vervoer voor hun woon-werkverkeer. WWF-België bezit slechts één voertuig – het rijdt op 'compressed natural gas' (CNG) – dat we gebruiken voor de organisatie van evenementen. Voor andere verplaatsingen binnen België gebruiken we het openbaar vervoer of een deelauto. Buitenlandse reizen gebeuren altijd met de trein wanneer het korte afstanden betreft (reizen van minder dan acht uur). Voor onze vliegtrips, onvermijdelijk voor de opvolging van onze terreinprojecten in afgelegen gebieden, kopen we certificaten aan die het equivalent van de uitgestoten hoeveelheid CO₂ compenseren en waarmee projecten worden gefinancierd. Onze CO₂-uitstoot voor reizen per vliegtuig bedraagt dit jaar 1,0 ton CO₂ per personeelslid (tegenover 2,4 ton het jaar voordien). De pandemie heeft het aantal missies in het buitenland beperkt. We proberen bovendien het aantal buitenlandse reizen zoveel mogelijk te beperken door gebruik te maken van videoconferentietechnieken.

Aankoop

WWF-België voert een duurzaam aankoop- en verbruiksbeleid: papier en hout zijn FSC-gecertificeerd.

Dankzij deze inspanningen ontvingen we het **driesterrenlabel 'Ecodynamische Onderneming'** van Leefmilieu Brussel. Het label belooft en moedigt bedrijven, verenigingen en Brusselse instellingen aan die stappen ondernemen om de impact van de bedrijfsactiviteit op het leefmilieu te verkleinen (afvalbeheer en -preventie, rationeel energiegebruik, mobiliteit, enz.).

WWF WIL DE AANTASTING VAN HET MILIEU OP ONZE PLANEET EEN HALT TOEROEPEN EN BOUWEN AAN EEN TOEKOMST WAARIN DE MENS IN HARMONIE LEEFT MET DE NATUUR.

Natuurbehoud ten behoeve van mensen en
wilde soorten.

www.wwf.be | www.facebook.com/wwf.be

© 1986 Panda Symbol WWF – World Wide Fund For Nature
(Formerly World Wildlife Fund)

® "WWF" is a WWF Registered Trademark

V.U.: Antoine Lebrun • WWF-België • E. Jacquainlaan 90 •
1000 Brussel • Tel. 02 340 09 20 • supporters@wwf.be.

U kan ons contacteren van maandag tot vrijdag van 9.30 u.
tot 12.30 u. en van 13.30 u. tot 17.00 u.